

DOLENJSKI KRAJ

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OKRAJNO NOVO MESTO

LASTNIK IN IZDAJATELJ: Okrajni odbor SZDL Novo mesto — Izhaja vsak četrtek — Posamezna številka 10 din — LETNA NAROČNINA 480 din, polletna 240 din, četrletna 120 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 300 din oziroma 3 amer. dolarje — TEK. RAČUN pri Mestni hranilnici — Komunalni banki v Novem mestu št. 606-70/3-24

Štev. 38 (444)

LETO IX.

NOVO MESTO, 25. septembra 1958

UREJUJE uredniški odbor — Odgovorni urednik Tone Gošnik — NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 33 — Poštni predal Novo mesto 33 — TELEFON uredništva in uprave št. 127 — Nenaročenih rokopisov ne vračamo — TISKA Casopisno podjetje »Slovenski poročevalec« v Ljubljani

S 1. SEJE OBEH ZBOROV NOVEGA OKRAJNEGA LJUDSKEGA ODBORA NOVO MESTO

Prvo delo novega OLO

Člani obeh zborov novega okrajnega ljudskega odbora so izvolili za predsednika OLO znova Franca Pirkoviča, za podpredsednika pa Nika Belopavlioviča in Viktorja Zupančiča — Izvoljene so nove stalne odborniške komisije, imenovani člani 16 svetov in razne komisije OLO

Najstarejša odbornika novo izvoljenega okrajnega zbora in zbora proizvajalcev, tovariša Franc Jarc iz Žužemberka in Ivan Pirnat iz Novega mesta, sta v četrtek, 18. septembra, začela prvi seji obeh zborov v novomeškem Domu ljudske prosvete. Pozdravila sta navzoče zvezne in republiške ljudske poslance, nove odbornike in predstavnike ustanov ter uradov, ki so se prav tako udeležili seje. Poročevalca Stane Nunčič (Videm-Krško) in Jože Knez (Senovo) sta zatem prebrala poročili okrajne volilne komisije, da so volitve 8. avgusta potekle v redu in da je izvoljenih v novi okrajni zbor 60 odbornikov, v zbor proizvajalcev pa 50 odbornikov.

Novo izvoljeni odborniki so nato zapirali, nakar sta zbora izvolila Staneta Nunčiča in Ivana Kočevarja za odbornika, ki bosta za dobro enega leta vodila seje okrajnega zbora in zbora proizvajalcev. Odborniki so izvolili zatej člani stalnih odborniških komisij (mandatno-imunitetne, za gospodarstvo, za predpise in komisijo za vprašanja delavskega samoupravljanja).

Sledila je prva skupna seja obeh zborov, ki jo je spet začel najstarejši odbornik Ivan Pirnat. Tovariš Vilko Videčnik iz Mokronog je najprej predlagal v imenu 12 odbornikov, da bi za predsednika OLO izvolili dosedanjega predsednika Franca Pirkoviča, za podpred-

sednika OLO pa pravtako znova Nika Belopavlioviča in Viktorja Zupančiča. Predlog je bil pozdravljen s ploskanjem, pri

Franca Pirkovič, predsednik OLO

volitvah pa so vsi odborniki glasovali za predlagane tovarise, ki so nato vodili sejo do konca. Za zaupanje se je zahvalil tovariš Pirkovič in hkrati obljubil, da bodo vsi trije delali za napredek in razvoj novomeškega okraja z vsemi svojimi močmi, tako da se bo moč uvrstiti med razvitejše in naprednejše okraje naše socialistične domovine.

Sejo so nadaljevali z izvolitvijo skupnih komisij obeh zborov: komisije za volitve in imenovanja ter komisije za prošnje in pritožbe. OLO je nato imenoval člane 16 okrajnih svetov (njihova imena objavljamo posebej na 2. strani današnje številke), nato pa še člane 23 upravnih komisij. Imenovano je bilo tudi novo disciplinsko sodišče pri OLO.

Okrajni ljudski odbor je razrešil nato dosedanjega načelnika tajništva za gospodarstvo Jožeta Kneza, na njegovo mesto pa imenoval Ivana Novšaka, dosedanjega direktorja zavoda za planiranje OLO. Za novega direktorja zavoda za planiranje je bil postavljen Marko Ivanetič.

Sodnika Leona Marinčiča iz Metlike je OLO na njegovo prošnjo razrešil dolžnosti. Sprejeta je bila odločba o ustanovitvi Servisa za prevozne storitve državnih organov in zavodov v Novem mestu; za direktorja Servisa je bil imenovan Franc Počervina, dosedanja referent OLO Novo mesto. Imenovan je bil tudi upravni odbor novega Servisa.

Odborniki so brez razprav-

Viktorja Zupančič, podpredsednik OLO

Z naše poti ne odstopimo

30.000 ljudi na velikem slavlju v Rašici — Tudi raški spomenik bo večna priča, da žive na tej zemlji ljudje, ki se znajo boriti za svoje pravice

Nepozabno slavlje je doživela minulo nedeljo partizanska vas Rašica, na področju katere so počile prve puške slovenskih partizanov, okupator pa jo je nato v onemoglem besu požgal.

V vojni vojni kmetijstvu vedno bolj primanjkuje kvalificiranih delavcev. Zato je s perspektivnim planom predvideno, da se mora do leta 1961 v vojni vključiti v delo 20.000 traktoristov, 3000 kombajnov in približno 1000 mehanikov.

Kokarsna v Lukovcu uporablja več domačih surovin. Kokarsna »Boris Kidrič« v Lukovcu je doletje uporabljala za proizvodnjo koksa 27 % domačega premoga, ostalega pa so uvažali iz ZDA in SZ. Po novem postopku bodo uporabljali za proizvodnjo koksa 70 % domačega in 30 odstotkov uvoženega premoga.

4500 traktorjev letno. Taka bo zmogljivost montažne traku novega obrata v industriji traktorjev in strojev v Novem Beogradu, ki bo začel obratovati konec septembra. V tovarni menijo, da bodo že do konca leta 1959 osvojili proizvodnjo traktorjev »Ferguson«.

Imeli. Zasebni gostilničar v Novem mestu je točil prvotno portugalsko 22. septembra po 180 dinarjev, gostiče Lampret po 160 din, v »Metropolu« pa je niso točili, češ da še ni »prevrela«. O ceni 200 din za liter portugalske smo te dni slišali na Dolenjskem še marsikatero na račun gostincev.

Kdo ima torej prav? Razlika med nakupno in prodajno ceno je v prenekatem primeru prevelika, previsoka in — tako se človeku zdi — tudi nepoštena. Pribiti na prodajno ceno pri proizvajalca 100 ali celo več dinarjev — to ni v redu.

dala našemu ljudstvu pravice, kakršnih nismo še nikoli imeli. Od ljudstva je zdaj odvisno, da dobro gospodari in čim hitreje napreduje.

Ob tej priložnosti so odkrili lep spomenik padlim borcem Kamniškega bataljona, na vrhu nad Rašico pa razgledni stolp s spominsko ploščo.

V Kostanjevici na Krki se odvijal spored III. DOLENJSKEGA KULTURNEGA FESTIVALA teden za tednom po vnaprej določenem redu. Kako so sprejeli domačini in številni gostje v nedeljo popoldne pevce ljubljanske Opere in njihovega SEVILJSKEGA BRIVCA, lahko preberete danes na 4. strani naše številke. Nocoj bo v Kostanjevici literarni večer vodilnih slovenskih književnikov, v soboto bodo igrali domači igralci »MLADOST PRED SODIŠČEM«, v nedeljo zvečer pa bo Kostanjevica spet pozdravila v svoji sredi drage goste: Slovensko ljudsko gledališče iz Celja, ki bo uprizorilo tokrat Držičev premiero: »DUNDO MAROJE«.

Ne zamudite prireditve v tem tednu! Kostanjevica vas vabi... Na sliki: Vlado Lamut: KRKA OB KOSTANJEVICI (tuš, avgust 1958)

Trgatev v metliški občini

Da bo pridelek vina res kva-liteten, je svet za kmetijstvo pri ObLO Metlika odredil, da vinarji NE SMEJO TRGATI PRED 10. OKTOBROM. Če bo deževje ali sicer slabo vreme, bo svet za kmetijstvo z novo odredbo določil dan trgatve, pred 10. oktobrom.

Za izvajanje te odredbe so dolžni skrbeti organi občinskega ljudskega odbora in ljudske milice. Prekrški bodo kaznovani z denarno kaznijo do 20.000 din.

V. novomeška brigada — četrtič udarna

Glavni štab MDB je objavil udarne brigade za prvih 10 dni v septembru. Med njimi je tudi V. novomeška MDB »Ilije Badovinca«, ki dela v Koreniti in je zdaj postala četrtič udarna. Naše tople čestitke!

Dobličani — spet zgled!

Vaščani Doblič pri Črnomlju bodo letos posejali 900 kg pšenice sorte salto. V Črnomlju pravijo, da si jih lahko vsa Bela krajina jemlje za zgled, saj so napredni v vseh ozirih.

Čemu imamo zbornice proizvajalcev?

Kopica navodil, nalog in nujno potrebnih nasvetov je bila pretekla teden in mesec sporočena združnim vodstvom, oblastnim organom in političnim organizacijam v zvezi z jesensko setvijo, pogodbenim sodelovanjem, načrtnim odkupovanjem kmetijskih pridelkov in pod. Kaže, da marsikje ljudje v občinskih vodstvih menijo, da velja vse to samo za upravne odbore zadrug.

Kako naj si sicer razlagamo, da se občinski zbori proizvajalcev skoraj nikjer z vneto in prizadevanostjo ne zanimajo za ta nadvse važna vprašanja? V Črnomlju je šest odbornikov ObLO, ki ne marajo o pogodbenem sodelovanju s KZ ničesar slišati, čeprav so po poklicu kmetje! V vseh 4 oblikah kooperacije sodeluje z zadrugo le odbornik Jože Zvab, predsednik KZ; trije odborniki sodelujejo v le eni obliki in eden v dveh oblikah kooperacije. So mar očitki, da »riba pri glavi smrdi«, v tem primeru krivinski?

Pred dnevi je kmet, predstavnik kmetijske skupine v zboru proizvajalcev, izjavil uslužbencu KZ Škocjan, ko sta razpravljala o pogodbenem sodelovanju in uvajanju italijanskih sort pšenice, takole: »Men rdeča usinka zadost pleje!« Donosnejši vrst pšenice ta ljudski odbornik ne potrebuje! In še pravimo, da naj bo prav odbornik zgled drugim!

Zgleda pa n. pr. niso dali v nedeljo tudi odborniki KZ

Gradac, saj jih je prišla na polletni občni zbor zadruga komaj polovica! Zbora seveda ni bilo.

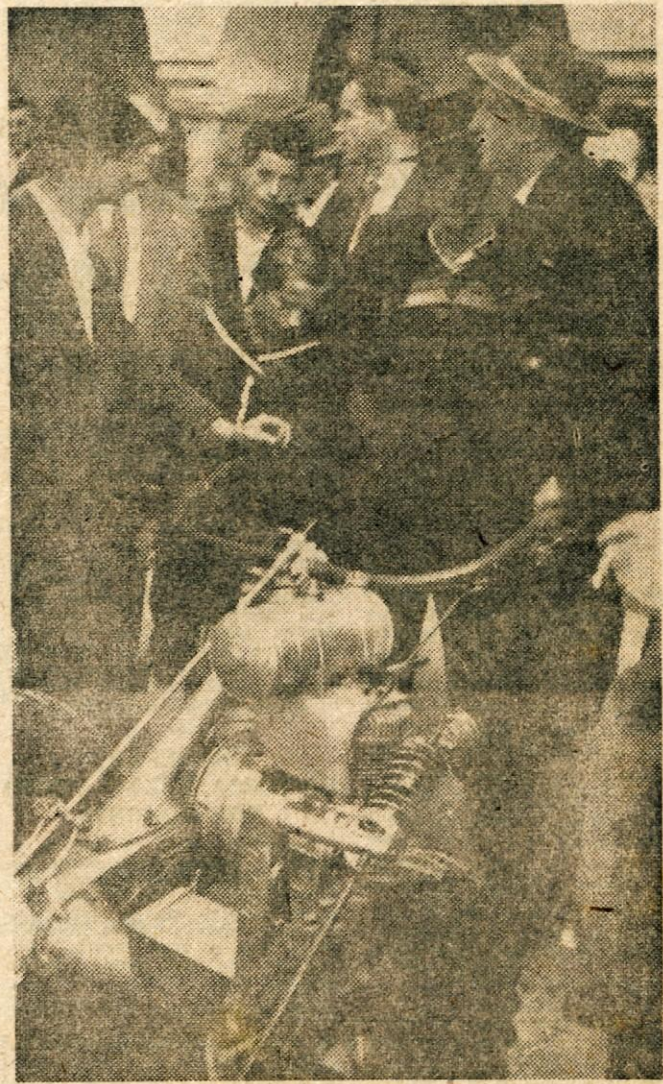
Besed zdaj res ne potrebuje mo. Več dejanj!

Za boljši obračun

Pred nami je še 47 polletnih občnih zborov kmetijskih zadrug, ki naj jih zadruga, oblastni organi in politične organizacije pripravijo temeljiteje in bolje kot prvih 12 zborov — Jesenska setev in dobro organiziran odkup kmetijskih pridelkov: še vedno glavni nalogi

Ni treba ponavljati dobro znanih nalog, ki so zdaj pred nami: jesenska setev in načrten odkup kmetijskih pridelkov nam nalagata nemalo odgovornosti in resnega, dobrega dela, da bomo izvršili dolžnosti, ki jih imamo sami do sebe, do okraja, republike in zveznega načrta o napredku kmetijstva.

Ne bi jih bilo treba ponavljati, teh nalog, pa jih moramo. Polletni občni zbori zadrug — doslej smo jih imeli v okraju 12 — niso odraz pravega razumevanja za usrečitev teh nalog! Premalo so jih poudarili, prešibko so bili pripravljeni in vse kaže, da so skrbi okrog teh zborov spet samo na ramah upravnih odborov KZ in njihovih uslužbencev. Zadanje leto sem smo tudi v našem okraju precej delali za razvoj organizirane kmetijske proizvodnje. Zdan, na polletnih občnih zbora, se je treba dodobra pomeniti, kje so

Kako gre vendar ta reč s stroji in mehanizacijo? Spraševanja za obdelovalne stroje je čedalje več. To se je videlo tudi predzadnji nedeljo popoldne v Novem mestu, ko je AGROTEHNIKA razstavila moderne traktorje in priključke in so se ljudje zelo zanimali za prednosti strojnega obdelovanja zemlje. Brez »železnega pomočnika« v sodobnem kmetijstvu ni uspeha in ne haska

bile pri tem delu ugotovljene slabosti. Tam, kjer smo dosegli uspehe so ti spet vzpodbuda za naprej.

Težiče občnih zborov naj bo v razpravah okrog jesenske setve, ki je tako rekoč že tu, tik pred nami. Odgovornost za njeno usrečitev je bila postavljena pred vse oblastne in politične organe. Strokovnjaki v okraju jo podpirajo te dni še posebej s tem, da so po sklepu Društva kmetijskih inženirjev in tehnikov vsi na terenu in pomagajo zadrugam in kmetom z navodili glede oranja zemlje, umetnih gnojil in ostalih ukrepov. Dobro organiziran odkup kmetijskih pridelkov je druga naloga, ki nas zdaj vse — pridelovalce kot potrošnike — najbolj skrbi. Za dobre obne zadrug mora biti v prihodnjih tednih vloženega precej več truda predvsem v priprave za zboro. To velja tako za upravne odbore KZ kot za politične organe in občinske ljudske odbore. Izmed 12 zborov jih je bilo le nekaj dobro obiskanih, kjer smo lahko ugotovili do 40-odstotno udeležbo članov. Bili pa so tudi primeri, ko je prišlo na »zboro« le po 20 ali 30 ljudi. Da tu niso imeli zborov, je razumljivo, saj bi bilo proti vsem predpisom. Na polletnem občnem zboru zadruga mora biti vsaj polovica njenega članstva. Odločati in sklepati je treba o važnih vprašanjih: o spremembi pravil zadruga, o pripravi za volitve združnih svetov in pomeniti se

je treba, kdo naj pride v združni svet.

Na volitve teh svetov moramo biti pripravljeni. Izbrati moramo najboljše kandidate; med njimi naj bodo napredni kmetovalci, ki hočejo sodelovati z zadrugo, vmes naj bo mladina, ki se uveljavlja v našem delu, in nikar ne pozabimo tudi na žene — združnice!

Se 47 občnih zborov je pred nami. Zato je prav, da se občinski politični in oblastni organi skupaj z zadrugami temeljito pripravijo na boljše polletne obračune našega gospodarjenja v zadrugah in napredka v kmetijstvu. Predvsem pa naj zagotovijo udeležbo, da bo pogovor temeljit in ploden.

SKODLJIVA BREZBRIZNOST

So primeri, ko ob polletnih občnih zbora ugotovljamo ponekod precejšnjo brezbriznost članov zadrug za delo svoje gospodarske organizacije. Kot da vsa ta vprašanja kmeta ne bi nič zanimala in da le čaka, kje bi kaj dobil. Toda, tudi kmetje bodo morali spregledati: naloge za nadaljnji razvoj kmetijstva lahko rešujemo le s tesnim sodelovanjem, ne pa vsak po svoje ali celo vsak zase. V veliki meri pa je res odvisno od proizvajalcev samih, kdaj bodo prišli do spoznanja, da lahko obnovo, mehanizacijo, pogodbeno pridelovanje in podobne naloge rešimo v skupnem delu in prek svoje zadruga. V nedeljo n. pr. občnega zbora v Črnomlju in Gradcu zaradi slabe udeležbe ni bilo. V Semčju je prišlo le 30 kmetov, v Metliki pa so imeli zbor s 35 zadržniki, kar je proti vsem predpisom!

Brezbriznost te vrste škoduje samo njim, ki si jo dovoljujejo ali pa jo podpirajo.

VREME

ZA ČAS OD 25. IX. DO 5. X.

V drugi polovici tekočega tedna bodo prešle čez Slovenijo močne padavine z ohladijo (sneg do višine tisoč metrov), nato več dni zaporedno lepo vreme in postopno topleje. V začetku oktobra nekaj dni nestanilo in hladnejše vreme, a le malo padavin, ki bodo v glavnem le krajevne značaja. Pozneje spet daljše razdobje lepega vremena. V. M.

Razstava amaterjev

V nedeljo, 21. septembra, je bila v prostorih Doma JLA v Novem mestu odprta razstava kluba amaterskih slikarjev, kiparjev in grafikov KLAS iz Ljubljane. Razstavljali bodo do 28. septembra, razstava pa je odprta vsak dan od 14.—21. ur.

Izredna požrtvornost brigadirjev tudi v Srbiji

Glavni štab MDB na izgradnji odseka avto ceste »Bratstva in enotnosti« Paračin—Niš je objavil 18 brigad za udarne. Posebej je pohvalil vse brigade v naselju Bumir, ki so v zadnjih nekaj dneh noč in dan gradile podporni zid, da bi preprečili izliv Južne Morave na traso avtomobilske ceste.

Vaščani Radencev so zgradili napajališče

Vaščani vasi Radencev so 7. septembra 1958 imeli zaključek pomembnih del pri napajališču za živino na pašniku nad vasio Radenci. Napajališče je napravljeno po načrtu in je eno najmodernejših na Dolenjskem. Po predračunu bi znašali stroški gradnje okoli 1.499.500 din. Vaščani so imeli 446.500 din, 300.000 din jim je dala na razpolago Kmetijska zadruga Stari trg. Prostovoljna dela so vaščani opravili v skupni vrednosti za 350.000 din — vozili so iz Kolpe gramoz in vodo za beton.

Izšli sta 13. in 14. številka URADNEGA VESTNIKA

13. avgusta je izšla 13. številka Uradnega vestnika OLO Novo mesto. V njej je objavljen Odlok OLO Novo mesto o družbenem planu okraja Novo mesto za leto 1958 in steer: osnovne naloge in smernice gospodarskega razvoja v letu 1958 in ekonomski ukrepi za izvršitev družbenega plana okraja Novo mesto za leto 1958.

Dalje prinaša Uradni vestnik: Statut občine Sentjerne, Odlok OLO Kmetijskega Področja o podeljevanju socialnih podpor, Odlok OLO Straža Toplice o podeljevanju socialnih podpor, Odlok OLO Trebnje o ustanovitvi sklada za stipendije, Odlok OLO Trebnje o potrditvi zaključnega računa za leto 1956 in bilanco podjetja Kremen Novo mesto za leto 1957.

14. številka Uradnega vestnika je izšla 21. avgusta in prinaša sledeče odloke OLO Novo mesto: Odlok o spremembi statuta okraja Novo mesto, Odlok o razpisu vo-

Cene, cene, cene...

Na vprašanje: »Kakšne so kaj cene?« je neka kmetica odgovorila: »Cene so še, cene, samo kupca nile!«

V ponedeljek so bile cene na živilskem trgu naslednje: češnje od 30–35 din/kg, grozdje od 60–90 din, jabolka 20–30, hruške 70, breskve od 45–50 din, mleko 30 din/liter, krompir 15 din/kg, paradižnik 40 din, paprika 60 din/kg, solata 60 din, dorasi piščanci 350 din, žganje 300–320 din, jajca po 20 din. Razen tega je bil trg dobro založen še z raznimi semeni, orehi, zeljem in celo s pletenimi.

Z ozirom na dobro letino so cene, predvsem sadju, še vedno previsoke. Kmetici, ki je tarala, da ni kupcev, bi lahko odgovorili: »Kupci bi še bili, kupci, samo cene so previsoke!«

PO NOVO

Vsak dan hodita iz Bršljina v novomeško šolo učenca osemletke MILE MITROVIČ in BOJAN MOZINA. Proti je dijak pokojne III. c. drugi ziko, ki jo uči prof. Dobovšek. Bojan nima težav z nobenim predmetom, najraje pa ima zgodovino, ki jo uči prof. Ro-

ziko, ki jo uči prof. Dobovšek. Bojan nima težav z nobenim predmetom, najraje pa ima zgodovino, ki jo uči prof. Ro-

Notranjepolitični tedenski pregled

Proizvodnja zaostaja

Industrijska proizvodnja je v letošnjem prvem polletju za 11% večja, kot v istem času lanskega leta. V primerjavi z letom 1956 pa je proizvodnja večja celo za 32%. Na prvi pogled bi po teh odstotkih sodili, da smo s povečanjem proizvodnje lahko zadovoljni, toda primerjave z drugimi podatki kažejo drugače. Z razvojem ne moremo biti zadovoljni predvsem zaradi tega, ker se proizvodnja v zadnjih mesecih zmanjšuje in pa zato, ker zelo naglo narašča zaposlovanje novih delavcev in nameščenec. V prvem polletju smo zaposlili okoli 200.000 ljudi, tako da smo skoraj dosegli letni plan, oziroma so v marsikateri republiki in okraju zaposlili že toliko ljudi kot bi jih moralo delati v proizvodnji šele leta 1961. Najhitreje zaposlujejo nove delavce in nameščenice industrija, promet, obrt itd. Medtem ko nas povečevanje v obrti ne zaskrbljuje, pa je vprašanje nekoliko resnejše v industriji. V tej gospodarski dejavnosti je poraslo število zaposlenih za okoli 10%, v najpomembnejših industrijskih panogah pa je ta odstotek še večji, tako da smo dosegli le zelo majhen napredek v produktivnosti dela.

Zaostajanje produktivnosti dela ob istem časnem zaposlovanju toliko števila novih ljudi, pa bi lahko zelo močno vplivalo na življenjsko raven. Če tako ali tako ugotovljamo, da se življenjska raven ne povečuje tako naglo kot smo predvideli s letošnjim gospodarskim načrtom. Zato je naglo povečevanje plačnih skladov ob

enaki ali celo manjši proizvodnji vprašanje, mimo katerega delovni kolektivi ne bi smeli. Delavski sveti bi morali veliko resneje razpravljati o zaposlovanju novih delavcev in ugotovljati, zakaj se proizvodnja ne povečuje dovolj naglo. Te ocene nikakor ni moč izluščiti iz podatkov, ki jih običajno slišimo na zasledanjih delavskih svetov — češ količina proizvodnje se je povečala n. pr. za 5%, vrednostna proizvodnja pa za 4%. Ta dva podatka se zdela ne pokažeta, ali je bil dobro izkoriščen tudi čas v proizvodnji. Iz teh podatkov ni mogoče razbrati, ali je organizacija dela dobra ali slaba itd. Zato pa se v mnogih kolektivih zadovolje že kar s temi številkami ter menijo, da je pri njih zato, ker se je povečala proizvodnja in vrednost proizvodnje, vse v redu. Ali so to dosegli z večjim ali manjšim številom proizvajalcev, ali so za posamezne kilograme, metre ali druge enote proizvodov porabili več ali manj časa, se jim ne zdi važno. Toda taka nepozornost bi lahko resno vplivala na končni uspeh v gospodarstvu, zato pa tudi na življenjsko raven vsakega posameznika.

Razvoj industrijske proizvodnje je v posameznih republikah zelo različen. Tako na primer v drugem polletju proizvodnja v Srbiji, Hrvaški in Sloveniji zaostaja za proizvodnjo v prvem polletju za 1%, v ostalih republikah pa je padec proizvodnje v prvih mesecih drugega polletja še večji. Prav zaradi takega razvoja industrijske proizvodnje bomo morali

denarno pomoč. Ta sredstva so dobro vložena, ker je zgrajeno napajališče, ki je osnova za nadaljnji razvoj živinoreje v teh krajih. Prej je bila živina po vsej strani na prostem in je bila posebno v poletnem času brez vode.

Na zaključnem slavlju je bila tudi harmonika in majhna zakuska, ki so jo vaščani zaslužili.

Pograjati pa je treba tistih nekaj ljudi, ki niso prišli na prostovoljno delo, čeprav bi delali tudi v svojo korist. Ve- do naj, da nekaj takih posameznikov v večji vasi ne pomeni ovire.

Vas Radenci je vredna vse pohvale za to poštovanost! To naj bi bila pobuda tudi za ostale vasi, da si urejajo stvari, ki jih potrebujejo, po možnosti same. Saj včasih ni težko, samo dobre volje je treba.

Rudolf Kobe

V TEM TEDNU NABIRAMO:

List slazenovca (180 din), hribske reše (500 din), gozdne jagode (100 din), melise (140 dinarjev), maline (40 din).

Rastlino pitčega drešna — moravke (30 din), črnobine (70 dinarjev), gladščina (36 din), hribske reše (250 din), jetičnika (105 din), vodne kreše (140 din), kopitnika s korenino — virh (65 din), zlate rozge (45 din), verbene (30 din).

Korenine regrata (110 din), beladone (140 din), gozdnega korena (100 din), baldrijana (260 din), habata — smrdljivi bezeg (36 din).

Lubje češminovih korenin (165 din), češminovih palic (50 dinarjev).

Plovdve češmina (120 din), šipek čeli (50 din), šipek luščine (180 din), črna trna — oparnice (30 din), gloga — belitri (33 din), bezga (90 din).

OBVESTILO: Cvet jesenske reše odkupujemo še samo do 27. septembra. — Nabiranci, po- hitite z nabiranjem češminovih jagod!

Smrtna nesreča s puško

6. septembra je razneslo puško Jožetu Smrketu iz Lukovca pri Trebnju. Bil je ranjen v glavo in je po prevozu v bolnišnico umrl. Pokojnik je pripravljal strelno Italijansko puško, da bi z njo čul nasade. Pri po izkusnem strelni mu je eksplodirala.

Mučenje živine

14. septembra je Alojz Cebular, ki je slučajno prišlo mimo, ga je opozorilo, naj konjev ne pretepa tako grodo. Cebular je pa rekel: »Konji so moji in mi nihče ne more, če jih namestu ubijem!« in stekel za dekletem z odprtim nožem, češ da jo bo zaklal. Dekle je v Mirni peči o tem obvestilo milicijskega. Ta je takoj prišel s kolesom na kraj dogodka. Pred tem je skoraj prišlo do nesreče, ker so konji preplašeni od pretepanja zapirali in se pri- drveli izza ovinka, če ne bi bil šofer tako prioben, da je pravočasno ustavil. Kaj bi se zgodilo, če bi zavore odpovedale: si lahko mislimo. Ko je miličnik zahteval od Cebularja naj mu pokaže legitimacijo, je ta zahteval milični- kovo (bil je v civilu). Ko je miličnik iskal legitimacijo, je pijani Cebular potegnil iz žepa še pripravljen odprt nož in napadel miličnika.

Alojz Cebular je v vinjenem stanju več kot polnast minut do onemoglosti pretepal živino, kljub opozorilom mimo idočih ni maral uporabiti priprege, ki mu je bila ponujana, in je z nožem napadel dve osebi, ki sta ga mirili. Pri razen tega skoraj povzročil prometno nesrečo, saj mu je bil to- taki divjaki redki! Cebular se bo za svoja dejanja zagovarjal. Pri- javljen je javnemu tožilstvu zaradi ogroženja okolice z nevarnim orodjem in zaradi mučenja živine.

Kloteži

ki pocieni prodajajo vsakovrstne ukradene predmete, se vedno po- gosteje pojavljajo. Posamezni kloteži izkoriščajo stanje na avto ce- sti, kradejo ter okoliškim kmetom prodajajo delovne čevlje ter odeje po 500–1000 din, čeprav so predmeti vredni 3 do 5 tisoč din. Nekaj takih primerov so prebivalci že prijavili. Ljudje, ki so kaj takega že kupili, naj prijavijo to najbližjimi naseljen brigad ali po- staji LM.

Ljudje, ne kupujte od raznih prekupevalcev in klotežev poceni tekstilne blaga, ur, nakita in podobno, ker je to večinoma ukradeni. Take prodajalce takoj prijavite najbližji postaji LM, ker s tem ščitite svojo in tujo lastnino. V nasprotnem bodo kupci kaznovani zaradi prikrivanja storilcev kaznivih dejanj, brž ko bo- do predmeti pri njih najdeni.

temeljito proučiti vzroke v vsaki posamezni industrijski veji in skušati potem opraviti ovire.

V prvem polletju je močno napredovala tudi gradbenja dejavnost, in sicer za 16%. Od vseh opravljenih gradbenih del odpade kar 48% na dela pri gradnji stavovanj in drugih objektov družbenega standarda. Lanj je odpadlo na to dejavnost le okoli 40% gradenj. Toda, kljub tem uspehom ugotavljamo, da smo izpolnili šele okoli 40% letnega gradbenega načrta. V Sloveniji je menda ta odstotek še nižji. Vzroki so znani in prav zato lahko trdimo, da jih prepočasno odpravljamo. Gre za gradbeni material. Zaradi slabe organizacije dela in drugih razlogov industrija gradbenega materiala ni izdelala dovolj opeke in drugih gradbenih elementov. V prvem polletju je bilo izdelanih komaj 260 milijonov opek, to je šele četrtnina tistega kar smo predvideli v letošnjem gospodarskem načrtu. Vendar, tudi če bo industrija gradbenega materiala izpolnila načrt, bo primanjlovalo zlasti opeke. V začetku leta so gospodarstveniki, med drugim tudi na skupščini ob sprejemanju gospodarskega načrta, opozorjali na to, in predlagali naj bi ob- čine namenile kar največ sredstev za raz- širitev in obnovno opekarn. Te naloge so se lotile le redke občine. V Ljubljani na primer so za to že namenili sredstva, toda pozneje so jih črtali in porabili denar za gradnjo nekaterih fiktivnih objektov in podobne stvari. Tudi ti objekti so potrebni, temu ne kaže oporekati, vendar pa bi bilo verjetno bolj pametno, če bi prej gradili industrijo gradbenega mate- riala in si tako ustvarili osnovo za ne- močeno gradbeno dejavnost. Trenutno pa je tako, da velikih sredstev, ki so na raz- polago za gradnjo stanovanj, marsikje ne bodo mogli izkoristiti.

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Govori ameriškega zunanjega ministra Dullesa na 13. zasedanju Generalne skupščine OZN, pismo sovjetskega pre- miera Hruščeva predsedniku Eisenhowerju, zavrnitev tega pisma po ameriškem predsedniku, češ da je žaljivo, splošna za- ostritev položaja v Formoski ožini in pesimizem glede pogajanj med kitajskimi in ameriškim veleposlanikom v Vašavi — vse to je zaostirilo pisanje kitajskih časopisov o ZDA. Kitajsko časopisje upo- rablja za Američane samo še izraze »ame- riški banditi«, »ameriški gusarji« in po- dobnost.

Z druge strani je postalo stališče Zdr- uženih držav Amerike še bolj togo. Pre- sednik Eisenhower je pred nekaj dnevi govoril ameriškomu ljudstvu, da bi ubla- žil naraščajočo zmedo in negotovost, ki vlada v ameriški javnosti glede otkov Kvevoj in Macu in prav tako glede širših vprašanj daljnoročne krize. Da bi za- vrnil obtožbe kritikov, ki pravijo, da ni vredno žrtvovati niti enega samega ameriškega vojaka za Kvevoj in Macu ozi- roma za Cankajška, je predsednik Eisen- hower postavil trditve, da »branimi na- čelo in ne samo dva gola otkas«. Dalje je Eisenhower hotel povedati LR Kitajski v Moskvi, da so ZDA pripravljene tudi na spopad. Hkrati pa je seveda Eisenhower izrazil pripravljenost ameriške vlade na pogajanja.

Poleg teh znamenj o togosti ameriškega stališča so še druga znamenja, ki kažejo, da se je spor zaostiril. Na ameriški strani se vedno pogosteje pojavlja beseda »Mün- chens«. Ta primerjava je popolnoma po- nesrečena, kar zahteva popušanje pred Hitlerjem, ker gre pravzaprav v trenut- nem položaju samo za nekaj obrežnih otkov ob kitajski obali, za katere se ZDA

ne pravzaprav niti zavežajo, da jih bodo branile. Uporaba izraza »München« pa vsebuje še eno nevarnost: kritiki sedanje ameriške politike na Srednjem vzhodu bodisi v ZDA bodisi v tujini dobijo samo en odgovor na svoje pomisleke, to je »München«. Konstruktivna razprava o tem prečetu vprašanju je tako izključena.

Ce skušamo razločiti uradno stališče ameriške vlade z vidika ameriške notra- nje politike, bomo videli, da je to stališče hudo dvoumno in nedosledno. Vodilna demokrata Dean Acheson in Adlai Ste-

jo in da bo moral uporabiti atomske bombe proti kitajskim topniškim polo- žajem, ki so skriti pod betonsko oblogo globoko v zemlji. Admiral je dodal, da bi pravzaprav samo atomske bombe lahko učinkovito razrušile te topniške po- ložaje.

Tako so bili Kitajci in z njimi vse svet opozorjeni z ameriške strani, da bo dano znamenje za splošno jedrsko vojskovanje, če bi se ameriško vojaško ladjevje, ki ščiti konvoje Cankajških ladij, za- pletlo v spopad s Kitajci.

Položaj se je zaostiril

venson sta opozorila na te nedoslednosti. Prvotno je veljalo načelo, da bo otek Kvevoj prejel ali slej pa del, ker je tudi s strateškega vidika nemogoče braniti v nedolgih rok zemlje, ki je oddaljen samo nekaj kilometrov od celine. Vojaki izvedeni so tudi trdili, da obrežni otki niso nujni za obrambo Formoze in Peska- dorskih otkov. Potemtakem je bilo treba obrambo teh otkov, ki je postala pred- vsem zadeva ugleda ene in druge veleile, razširiti na širše področje in jo razglasiti za boj proti svetovnemu komunizmu. To se dogaja v trenutku, ko je republikanska stranka pred verjetnim hudim porazom na kongresnih volitvah, ki bodo novembra.

Druga plat položaja — in ta je morda najbolj nevarna — je politika vojaških krogov v ZDA. Kvevoj nudi vojaškim krogom ZDA priložnost za preizkušnjo orožja. Admiral Harry Felt je v premiš- ljeni »spoznabi razložil, da niti nima do- volj navadnega streliva za ofenzivno akci-

Očitno računajo Američani, da bi spo- pad ostal omejen na LR Kitajsko, ki bi tako morala kapitulirati. Seveda je to preračunano tveganje, ni nihče ne ve, kaj bi v tem primeru pravzaprav storila Sovjetska zveza. Ni dvoma, da bi Peking poklical na pomoč Sovjetsko zvezo, ki je v osebi premiera Hruščeva to pomoč že vnaprej obljubil.

Kljub tem slabim novicam z Daljnega vzhoda pa je večina svetovnega javnega mnenja prepričana, da vojna ni neizog- gibna, če bi bilo dovolj dobre volje in potrpljenja. Svetovno javno mnenje ni- kakor ne more verjeti, da ima ena stran popolnoma prav, druga pa je kriva za vse. Najbolj važno pa je, da bi se nihče ne spozabil tako daleč, ko bi bila vrnitev morda nemogoča. Predvsem pa je važno — in to velja najbolj za ZDA — da se politiki ne pustijo preveč vplivati od generalov.

Novi člani svetov OLO

Na 1. skupni seji sta zbora OLO imenovala nove člane 16 svetov pri okrajnem ljudskem odboru:

1. Svet za notranje zadeve: Rv- barm Milan, sekretar OBK ZK Kr- noj, za predsednika; Alojz Zekelj, podpredsednik; Alojz Cer- kje, Franc Zidar, — Trebnje; Mi- loš Jančič, OZRO Novo mesto, Anton Javorič — Brestanica; An- ka Rajič — Novo mesto; Jože Perpar — Trebnje; Slavko Vute — Zuzemberk; Mojca Mekina — Vi- dem-Krško.

2. Svet za splošne zadeve: Stane Nuntič — Videm-Krško, za pred- sednika; Vilko Videcnik — Mo- kronog; Stane Bergant, usl. To- varne celuloze Videm-Krško; Av- gust Slavinec, upravniki Trgov- skega podjetja Trebnje; Stane So- mrak, tajnik OZZ Novo mesto; Jože Padovan — Novo mesto; Ivan Kasesnik — gimnazija Novo mesto.

3. Svet za družbeni plan in fi- nance: Anton Pir — Novo me- sto, za predsednika; Ludvik Go-

lob — Novo mesto; Ervin Blaže- vič, dir. KB Brežice; Matjaž Dra- žaj, računovodja Rudnika Kan- žar, direktor ZB Novo mesto; An- drij Križan, direktor podjetja Us- lужnost Novo mesto.

4. Svet za gostinstvo in turizem: Mitja Leber, upravniki Zdravilišča Cateške Toplice, za predsednika; Jože Kukovič, Krško; Rudi Pin- tar, Novo mesto; Viktor Solen, Senovo; Viktor Kečec, upravniki Zdravilišča Dol, Toplice; Mirko Dolinšek, Sevnica; prof. Janko Jaro, Novo mesto; Karel Žitko, re- ktor Gostinskega podjetja Cno- melj; Julij Kobe, Novo mesto.

5. Svet za delo: ing. Peter Iva- netič, SGP Pionir Novo mesto, za predsednika; Vinko Jurkac, tajnik Občinskega sindikalnega sveta Brežice; Bojan Fabjan, Belt Cr- nomelj; Alojz Rihter, Rudnik Se- novov; Ludvik Kobe, Novo mesto; Erno Ivačič, Videm-Krško; Milan Blatnik, Moto montaža Novo me- sto; Ančka Kušljan, Telekomuni- kacije Sentjerne; Ivan Usenik, OSS Novo mesto.

6. Svet za kmetijstvo in goz- darstvo: ing. Milan Bračka, Novo mesto, za predsednika; Ferdo Sepetavec, direktor Kmetijskega posestva Bielsko; ing. Rado Dvoršak, usl. Kmet. proizvajalce zveze Cnomelj; Alojz Pajnič, Novo mesto; Jože Feilich, kmet. Sentrupert; Jože Peiko, Dol, To- plice; Franc Ivanc, kmet. Krško; Dušan Mulej, direktor KGP Novo mesto; Vende Ficko, direktor Gozdarske poslovne zveze Sevnica; Minka Zupančič, Videm-Krško; Stanko Rebrnik, Brežice.

7. Svet za trgovino: Jože Unetič, direktor Gospodarske poslovne zveze Novo mesto, za predse- dnika; Karel Vehovar, trgovsko- podjetje Slova Sevnica; Franc Poljšorek, Brežice; Franc Kos, Splošno trgovsko podjetje Cno- melj; Franc Kobe, Trgovsko pod- jetje Metlika; Lojze Rihter, Se-

novov; Drago Pieterski, direktor Prosta Krško; Dušan Može, upravniki KZ Dvor; Viktor Kot- nič, direktor Trgovskega podjetja Uslužnost Novo mesto.

8. Svet za komunalne zadeve: Ivan Pirnat, direktor Elektro No- vo mesto, za predsednika; ing. Vilijad Jordan, podjetje za vzdi- ževanje proge Novo mesto; Stanko Kušljan, predsednik OLO, Sen- tjerne; ing. Tone Bole, obratovod- ja rudnika Kanžarica; Franc Hvale, direktor Komunalne Brežice; Franc Košir, Tovarna celulo- ze Videm-Krško; Stane Gorinšek, upokojenec, Zuzemberk; Vlado Senčar, Sevnica; Franc Maraz, Trebnje.

9. Svet za delo: ing. Peter Iva- netič, SGP Pionir Novo mesto, za predsednika; Vinko Jurkac, tajnik Občinskega sindikalnega sveta Brežice; Bojan Fabjan, Belt Cr- nomelj; Alojz Rihter, Rudnik Se- novov; Ludvik Kobe, Novo mesto; Erno Ivačič, Videm-Krško; Milan Blatnik, Moto montaža Novo me- sto; Ančka Kušljan, Telekomuni- kacije Sentjerne; Ivan Usenik, OSS Novo mesto.

10. Svet za delo: ing. Peter Iva- netič, SGP Pionir Novo mesto, za predsednika; Vinko Jurkac, tajnik Občinskega sindikalnega sveta Brežice; Bojan Fabjan, Belt Cr- nomelj; Alojz Rihter, Rudnik Se- novov; Ludvik Kobe, Novo mesto; Erno Ivačič, Videm-Krško; Milan Blatnik, Moto montaža Novo me- sto; Ančka Kušljan, Telekomuni- kacije Sentjerne; Ivan Usenik, OSS Novo mesto.

11. Svet za solstvo: ing. Juri Ivanetič, Kremen Novo mesto, za predsednika; prof. Janez Kambič, Cnomelj; Ivan Zale, predmetni učitelj, Metlika; Desanka Koželj, Senovo; Branko Soba, gostinčar Krško; Jože Zupančič, Podbočje; Ljubinka Smrečnik, Novo mesto; Silvo Gorenc, Brežice; Anton Maj- cen, Sentjan.

12. Svet za prosveto in kulturo: Lado Smrečnik, ravatelj osemlet- ke Kostanjevica, za predsednika; Bogo Komelj, Studijska knjižnica Novo mesto; Leo Likar, Bresta- nica; Stanko Skalcar, Posavski mu-zej Brežice; Slavko Grahek, uslužbenec Rudnika Kanžarica; Jože Dobovšek, upravitelj Kmeti- ske šole Sevnica; Matjaž Matko, predmetni učitelj, Krško; Erno Sali, Vavta vas; Karel Uršič, ključavničar pri JZ Krško.

13. Svet za izvenšolsko vzgojo: Francka Slak, Novo mesto, za predsednika; Miloš Jančič, Okraj- ni odbor ZB Novo mesto; Andrej Petek, ravatelj gnanjaže Cno- melj; Kristina Radej, Dovško; Ka- tica Križnik, Mala Loka; Zvonka Baškovič, učiteljica, Zuzemberk; Rado Peroci, Novo mesto; ing. Roza Lunzer, OZZ Novo mesto; Milan Levstik, Krmelj.

14. Svet za telesno vzgojo: Miro Thorževski, Novo mesto, za pred- sednika; Danilo Kovačič, Novo- tets, Novo mesto; Stanko Verbič, podpolkovnik JLA, Cerklje; Mira Počkal, profesorica Cnomelj; Vlado Senčar, Krmelj; Ignac Bu- kovec, Trebnje; ing. Miloš Jane- tovarna celuloze Videm-Krško; Robert Romih, SGP Pionir Novo mesto; Dušan Mulej, Novo mesto.

15. Svet za socialno varstvo: Martin Pavlin, OO ZB Novo me- sto, za predsednika; Drago Kobe, upokojenec Cnomelj; Nežka Dra- goš, upravnica Doma onemoglih Metlika; Marija Šterban, Senovo; Ciril Knez, Skrovnik; Zlata Buta- ra, Brežice; Milica Sali, OO RK Novo mesto; Francka Jenič, OSS Novo mesto; Marija Zupanc, In- dustrija perila Novo mesto.

16. Svet za zdravstvo: dr. Ivo Smrečnik, Novo mesto, za pred- sednika; mr. ph. Milan Dulce, upravniki lekarn Cnomelj, ing. Ivo Zobeč, predsednik OO RK Novo mesto; Milica Skrt, usluž- benka OZZ Novo mesto; mr. ph. Gojko Jug, Metlika; dr. Feliks Kosce, Novo mesto; Miha Molan, Senovo; Frančka Stupar, Videm- Krško; Rudi Poljar, upravniki bol- nice, Brežice.

17. Svet za zdravstvo: dr. Ivo Smrečnik, Novo mesto, za pred- sednika; mr. ph. Milan Dulce, upravniki lekarn Cnomelj, ing. Ivo Zobeč, predsednik OO RK Novo mesto; Milica Skrt, usluž- benka OZZ Novo mesto; mr. ph. Gojko Jug, Metlika; dr. Feliks Kosce, Novo mesto; Miha Molan, Senovo; Frančka Stupar, Videm- Krško; Rudi Poljar, upravniki bol- nice, Brežice.

18. Svet za zdravstvo: dr. Ivo Smrečnik, Novo mesto, za pred- sednika; mr. ph. Milan Dulce, upravniki lekarn Cnomelj, ing. Ivo Zobeč, predsednik OO RK Novo mesto; Milica Skrt, usluž- benka OZZ Novo mesto; mr. ph. Gojko Jug, Metlika; dr. Feliks Kosce, Novo mesto; Miha Molan, Senovo; Frančka Stupar, Videm- Krško; Rudi Poljar, upravniki bol- nice, Brežice.

PRODAJAMO GOZDNE PROIZVODE VSEH VRST
Gozdno gospodarstvo Brežice

»PREVOZ«
Brežice
PRIPOROČA
SVOJE USLUGE

RUDNIK
RJAVEGA PREMOMA
SENOVO
se priporoča
vsem odjemalcem

TOVARNA
DOKUMENTNEGA IN
KARTNEGA PAPIRJA
RADEČE
pri Zidanem mostu
NUDI
SPECIALNE PAPIRJE

Priporoča svoje izdelke

Jamstva gospodarskim organizacijam

Okrajni ljudski odbor Novo me- sto je na seji 18. septembra izdal kreditna jamstva sledečim gospo- darskim organizacijam:

Mlekarni Novo mesto za 104 mi- ljone (2 enaki vsebini kot je bilo izdano že 14. 9. 1954 OZZ Novo mesto, ker zahteva Jugoslovanska investicijska banka novo izjavo na ime Mlekarna Novo mesto in ne OZZ Novo mesto;

Mlekarni Novo mesto za 10 mi- ljionov din — za razširitev repro- dukcije;

Kmetijskemu gospodarstvu Kle- vez za 2 milijona 356.830 din — za traktor Steyr s priključki, ki ga bodo nabavili preko KZ Zalec.

Z novomeškega živinskega sejmišča

V ponedeljek, 22. septembra, so pripeljali na novomeški živin- ski trg 1071 prašičev v starosti 6–10 tednov po ceni 2700–5700 dinarjev in 38 prašičev od 3–7 mesecev po 5700–21.000 dinarjev. Prodanih je bilo 818 repov.

Komisija za delovna raz- merja pri

INDUSTRIJI PERILA
NOVO MESTO
razpisuje naslednja delovna mesta:

1. šefa odpremnega oddelka
2. uslužbenca za vode- nje skladiščne kar- toteke

Prednost imajo interesen- ti s primerno šolsko iz- obrazbo in prakso. Plača po tarifnem pravilniku, odnosno po dogovoru. Na- stop službe takoj ali po dogovoru. Pismene po- nudbe dostavite upravi podjetja.

Kmetijski proizvajalci zvezi Cr- nomelj za 1 milijon 800.000 — za traktor Steyr;

Kmetijskemu gospodarstvu Ko- stanjevica na Krki za 2 milijona 356.830 din — za traktor Steyr;

Kmetijski kmet. Grm za isti zne- sek — za nabavo kmetijskih stro-jev za obdelavo hmeljskega na- sada;

Tovarni šivalnih strojev Mirna za 3 milijone — za rekonstrukcijo že obstoječe obratne zgradbe ko- vinskih obratov;

Občinskemu ljudskemu odboru Mirna za 1,5 milijona — za šolo Sentrupert;

Občinskemu ljudskemu odboru Mirna za 300.000 — za zgradit- vijo javne osnovne šole;

»Gorjanci« Straža 23 milijonov 480.000 din — za nakup tovornih avtomobilov;

Kmetijskemu gospodarstvu Sen- tjerne za 1 milijon 675.000 — za gradnjo sadnje; območja;

Občinskemu ljudskemu odboru Novo mesto za 8 milijonov 939.113 din — za nadzivalno telovadnico osnovne šole, 4 milijone 273.037 din — za zgraditve stanovanj v osnovni šoli v Toplicah in 7 mi- ljionov 953.034 din — za delo trakta otroškega vrtca v Novem mestu.

ODDIH V BAKRU

Sest starih belokranjskih partizanskih borcev: Rudi Rajmer-Cure, Ivan Guštin-Jurček, Jože Plešec-Poloznjak, Danijel Pezdir-Jandre, Franc Kočevar-Bojanc, in Pepa Bostaj, ki so bili na okrevanju v domu Zveze borcev okraja Novo mesto v Bakru, se zahvaljujejo občinskemu odboru ZB Metlika, ki jih je poslal na potrebno zdravljenje; upravi doma Zveze borcev okraja Novo mesto v Bakru in okrajnemu odboru ZB Novo mesto, ki jih je sprejel v svoj počitniški dom.

Pozdrav iz Karlovca

Dolenjski fantje, ki služijo vojaški rok v Karlovcu, nam pišejo:

»Radi beremo naš domači časnik in želimo prek njega poslati

lepe pozdrave svojim staršem in sorodnikom, domači mladini, bralcem Dolenjskega lista in vsem graditeljem avto ceste.

Lojze Glušić, Marlin Urana in Stanko Ajdišek.

SEVILJSKI BRIVEC

Kolektiv ljubljanske opere je dal v nedeljo v Kostanjevici poznano in priljubljeno opero »Seviljski brivec«. Gostovanje je pri-

Prvakinja beogradske opere Valerija Heybalova je pela Djulo v »ERU Z ONEGA SVETA« na III. Dolenjskem kulturnem festivalu

jetno presenetilo številne obiskovalce kulturnega festivala. Zve v zgodnjih popoldanskih urah so prebivalci Kostanjevici, Novoga mesta, Senovega in drugih krajev napolnili to majhno mestce s festivalnim vzdušjem. Neprenehoma so prihajali brigadirji iz naselij vzdolj avto ceste. Ti so prileteli izkoristiti čas še za kopanje v topli Krki.

Marsikdo se je izpraševal, kako bo mogoče, da se bo vsa ta množica zgrnila v dvorano kulturnega doma. Med obiskovalci in nekaterimi brigadirji filatelisti je bilo veliko povpraševanje po festivalnem ovitku in žigu.

Občinstvo je napolnilo dvorano do zadnjega kotička. Vse vstopnice so bile že prodane in kar naprej so se prihajali avtomobili iz Novoga mesta.

Brigadirji so zasedli mesta na galeriji. Po odigrani uverturi so v dvorani le slika vzpostavila tišino. Brigadirji so drug drugega izpraševali o vsebini opere, o pevkah in pevcih.

Pričakovane je doseglo višek v prvem dejanju. Stik med občinstvom in pevci je bil kmalu vzpostavljen. Slovensko občinstvo na galeriji je številnim brigadirjem prevajalo in pojasnjevalo dogajanje na odru, saj je operni jezik v tujem jeziku res težko razumljiv. Vsi v dvorani so z zanimanjem poslušali priljubljene arije Seviljskega brivca. Navdušeni domačini in brigadirji so kar med dejanji obiskovali pevce s cvetjem.

Po končani operi je občinstvo še enkrat pozvalo pevce na oder in

Po razstavi mladih graditeljev

Marsikaj lepega, pomembnega smo videli in slišali na nedavnem festivalu mladih graditeljev avto ceste »Bratstvo« v Novem mestu. Bila je to velika kulturna in športna manifestacija jugoslovanskih mladincev. In čeprav je od festivala poteklo že nekaj časa, je nemara vendarle prav, da omenimo na kratko še eno, morda manj vidno in vpadljivo plat festivala, lepo kulturno manifestacijo — likovno razstavo mladih graditeljev. Mladi slikarji so bili predvsem iz študentskih in srednješolskih brigad, julijske in avgustovske izmene.

Marsikateri je takoj po prihodu na traso začel slikati in risati. Da bi bilo delo teh mladih slikarjev čimbolj uspešno in kvalitetno, je Glavni štab prisrčno dovolil risalnega pribora za vse mladince, ki so pokazali likovno nadarjenost.

Glavni štab je v okviru festivala organiziral kolektivno razstavo, na kateri je sodelovalo osemnajst najboljših umetnikov-brigadirjev. Videli smo slike in risbe, izdelane v tušu, grafitu, akvarelu, temperi in pastu. Mnoga razstavljena dela so po svojih slikarskih in idejnih kvalitetah presegla ne samo amaterski in slikarski ključ, marveč so presegla tudi okvir povprečnosti. Vsa razstava je naredila na gledalce močan vtis po svoji svežini in raznovrstni tematiki. Urejena je bila izredno okusno in preprosto.

Naj omenimo nekaj imen, ki so vzbudila posebno pozornost.

Peter Jakelić iz Splitske brigade je bil vsekakor najbolj zanimiv na tej razstavi in tudi v dobrih meri originalen, njegove študije, akti, skice iz naselja in z dela na trasi so bile deležne posebne pozornosti. Zanesljiv v liniji in kompoziciji, z izrazitim linijnim akcentom.

»Joka« iz beogradske študentske brigade se je predstavil s portreti. Njegovi liki so preprosti, realistični, imajo svojo dušo in svoj karakter.

Dalmatince Ante Bojle in Ivica Glavočić sta v marsičem podobna v svojih slikarskih poskusih. Oba odlikuje temperament dalmatinskega juga, ki ga bogato izražata s svojimi živimi, ognjevitimi barvami.

Ismet Ramlić iz Sarajevske brigade je izrazil akvarelist s svežimi toni. Nezanemljiv je še v izbiri in kompoziciji barv, kaže pa resno slikarsko prizadevanje in nadarjenost.

Iva Periškić in Tonči Petrović iz Zagrebske brigade sta bila razstavila potrebe. Periškić je dober grafik, njegovi trije portreti, če-

»JOKA« iz beogradske študentske brigade

Brežiške šole na pragu novega šolskega leta

Ce velja ljudski pregovor: Dober začetek, dober konec, smemo pričakovati, da bodo letošnji šolniki v brežiški občini uspeli pri svojem pedagoškem delu. Res so se mnogi pedagoški delavci v občini v počitnicah večkrat zaskrbljeno spraševali, kako bo mogoče na naših šolah uresničiti šolsko reformo. Tudi ni potrebno tajiti, da so bili starši nekaterih dijakov zaskrbljeni, kaj bo prineslo reformirano šolstvo in kam naj dajo sedaj šolst svoje otroke — »ko v Brežicah ne bo več gimnazije«.

Danes, ko so dijaki preživeli s svojimi vzgojitelji že 14 prijetnih dni v šolskih klopih, je konec zaskrbljenosti pri šolnikih in pri starših. Občinski prosvetni organi in vodstva posameznih šol so pravočasno ukrenili vse potrebno, da je bil letos začetek pouka na naših šolah celo bolj pripravljen kakor prejšnja leta. Na splošno je na šolah v občini ob začetku šolskega leta bilo nujno potrebno število učnih moči, nekoliko pa jih bo na nekaterih šolah primanjlovala sedaj, ko bodo nekateri mlajši učitelji odšli na odslužitev kadrovskega roka. V občini so tudi dokaj srečno rešili povsod za prosvetne delavce tako težko rešljivo vprašanje stanovanj. Na že postavljenih temeljih ob gimnazijskem poslopju v Brežicah so začeli zidati in smemo pričakovati, da bodo v bližnji bodočnosti dogradili nekaj stanovanj za prosvetarje iz Brežic.

Najtežji problem šolstva v občini je pomanjkanje učnih prostorov, kar je v bolj ali manj ostri obliki značilno za vse šole v občini. Posebno očitno je to vprašanje v samih

prav bolj slučajni kot doživljenjski, so psihološki in grafično lepi, mehki. V ženskem portretu se je predstavil kot čisti lirski, z vso svojo mladostno preproščeno, občutjem in iskrenostjo. Petrović je razstavil solidno študijo glave; kaže veliko sposobnost in slikarskega intelekta.

Bone Bonevski iz Skopske brigade je pokazal nekaj akvarelov. Sproščeno obvlada črtilec in barve, njegove poteze so polne zamaha. Njegove stvari so spadale med boljše na tej izloži.

Nasteli smo le nekaj imen, pa tudi za ostale razstavljavce lahko rečemo, da so pokazali povsem resno slikarsko prizadevanje in nadarjenost. Upoštevati moramo tudi, da so vsa ta dela na razstavi nastala v kratkem času, v presledkih med delom na trasi in drugimi dolžnostmi v brigadi.

Skratka: uspeh te razstave je bil prav lep. Ni bila le odraz likovne ustvarjalnosti mladih graditeljev avto ceste, marveč nam je prebrljivo odkrila tudi raznovrstno in vsestransko kulturno-umetniško udeleževanje mladine na delovni akciji. Marko Filipović

Peter Jakelić, Splitska brigada; Novomeški motiv

Brežicah, kjer bi bilo z ozirom na število šolanih otrok nujno potrebno še eno šolsko poslopje. Zato so zaradi pomanjkanja šolskih prostorov mogli v Brežicah urediti samo eno osemletno osnovno šolo, katero obiskuje 1017 otrok, kar bi bilo vsekakor zadostno število za dve takšni šoli. Nižji razredi osemletne šole imajo prostore v bivši brežiški osnovni šoli, kjer je 12 slovenskih in trije hrvaški oddelki. Uredili so tedensko menjalni dopoldanski in popoldanski pouk, ker menijo, da je to iz pedagoških vidikov ugodnejše za učitelje in učence. Višji razredi osem-

osmi oddelkih, od katerih imata le dva popoldanski pouk.

V lepo obnovljeni stavbi, ki ima edina v Brežicah sodobne učne prostore, so začeli pretekli teden s poukom vajenci trgovske stroke iz novomeškega okraja.

Popolne osemletne osnovne šole v brežiški občini imajo še v Av. ičah, Globokem, Cerkljah in Dobovi, pete razrede, kjer učijo po novem učnem načrtu in jih bodo v prihodnjih letih izpopolnili v popolne osemletne osnovne šole, pa so letos vpleljali na šolah v Pišecah, na Bizeljskem in v Veliki Dolini.

Novice z Zdol

V okviru tekmovalnega društva Svoboda za letošnji občinski praznik Videm—Kriško je tekmovalo tudi KUD Zdole. Upričilo je mladinsko igro »Srebrna lilija«. Mnogo je bilo truda z mladimi igralci, zato gre režiserki Franji Presnikovi vse priznanje. Upričoritev je na domačem in sosednjem odru, kjer so igro ponovili, dobro uspela.

Z denarjem, dobljenim od vstopnic je društvo organiziralo izlet na Gorenjsko, ker mnogi igralci še nikdar niso videli ta najlepši del Slovenije. Med potjo so si ogledali elektrarno v Medvodah.

Na tekmovalju je društvo zasedlo drugo mesto. Upamo, da se bodo Zdolani še kaj pokazali na odru.

NEKAJ NOVOSTI STUDIJSKE KNJIŽNICE V NOVM MESTU

SEZNAM ST. 3

Molė Vojevlav: Sztuka rosyjska do roku 1914. Wrocław 1955 II 1727.

Sabartes-Boeck: Pablo Picasso. Paris 1955. I.

Histoire générale de l'art. I—II. Paris. II 1725.

Les grande siècle de la peinture. Geneve. Skira 1954 — II 1658.

1. La peinture préhistorique. Lescaux ou la naissance de l'art.

2. La peinture Egyptienne.

3. La peinture Etrusque.

4. La peinture Romaine.

5. La peinture Byzantine.

6. La peinture Gothique.

8. Le quinième siècle de van Eyck et Botticelli.

10. Le dix-septième siècle. Les tentatives nouvelles en Europe de Caravage à Vermeer.

11. Le dix-huitième siècle de Watteau à Tiepolo.

12. Le dix-neuvième siècle. Formes et couleurs nouvelles de Goya et Gauguin.

Michel André: Histoire de l'art. Paris. II 1465 (17 knjig).

Tietze Hans: Tizian. Leben und Werke. II 1506.

Dehlo Georg: Geschichte der deutschen Kunst. II 498 (8 knjig).

Razpis

Okrajna obrtna zbornica v Novem mestu razpisuje za svoj urad v Novem mestu naslednja uslužbenska mesta s takojšnjim nastopom:

1. mesto TAJNIKA — pogoj: fakulteta s 5 let prakse ali višja izobrazba z 10 let prakse ali popolna sred. šola s 15 let prakse v pravnih ali gospodarskih organih;
  2. mesto ANALITIKA, fin. ref. Pogoj: fakulteta s 3 leti prakse ali višja izobrazba s 5 let prakse oziroma popolna sred. šola z 10 let prakse;
  3. mesto STATISTIKA — pogoj: popolna sred. šola in 5 let prakse ali nepopolna sred. šola s 7 let prakse;
  4. mesto REFERENTA ZA STROKOVNO ŠOLSTVO IN KADRE — pogoj: isti kot za statistika;
  5. mesto RACUNOVODJA — z istimi pogoji, kot prejdeni dva;
  6. mesto ADMINISTRATORJA z istimi pogoji, kot prejdeni trije.
- Nastop službe lahko takoj ali po dogovoru. Plača po uredbi o državnih uslužbenih.
- Prošnje z vsemi potrebnimi listinami je treba poslati, ali osebno izročiti na tajništvo Okrajne obrtne zbornice v Novem mestu.

ŽENA IN DOM ☆ SODOBNO GOSPODINJSTVO ☆ ŽENA IN DOM ☆ SODOBNO GOSPODINJSTVO

Nakupujmo preudarno!

Večini gospodinj so nakupi nujno breme, ki jih poskušajo opraviti čim hitreje. Redkeje so, ki jih nakupovanje veseli, zelo redke pa, ki pri nakupovanju res uživajo. In prav od slednjih se lahko kaj naučimo:

Gospodinja, ki rada nakupuje, bo gotovo tudi dobro kupila. Ne bo se zadovoljila s tem, kar ji ponudijo v prvi trgovini ali na prvi stojnici, temveč se bo sem vrnila šele, če bo videla, da je tu najboljša, najlepša in sorazmerno najcenejša blago. Vnaprej bo tudi točno vedela, kaj hoče in kaj mora kupiti. Zato se ji ne bo zgodilo, da bi doma obžalovala nakup ali spoznala, da je nakupila nekaj, kar ji ni najbolj potrebno. Vedno bo tudi vnaprej vedela, koliko sme izdati in kaj mora nakupiti za določen znesek. Njen proračun bo uravnotežen in uredila bo tako, da ji ne bo zmanjkalo denarja za kakšno nujno potrebno stvar.

Ko kupuje preudarna gospodinja sinu obleko, bo upoštevala, da sin čez dve, tri leta obide odrasle. Ne bo torej kupila najdražje, vendar pa še dovolj mogočnega blaga, ki bo doslužilo nekako takrat, ko bo sinu obleka premajhna. Za dražje blago

se bo odločila le, če je mati dveh sinov in ve, da bo mlajši čez nekaj let podedoval tudi to obleko; računala bo torej, da si prihrani drugi izdelek za krogla, drugače bo z nakupom moške obleke. »Nimam dovolj denarja, da bi kupovala poceni blago!« je vodilo, po katerem se bo ravnala, ko bo z možem izbirala blago za njega. Ve, da bo boljše nosil obleko iz dobrega blaga, da ji bo prihranjeno pogosto likanje, da ne bo izgubila barve ter ji dež in sonce ne bosta zlahka škodovala. Za obleko, ki je pri delu izpostavljena raznim poškodbam, bo izbirala trpežno, nikakor pa ne volneno blago ali blago iz umetnih vlakn.

In kako bo nakupovala blago za svoje obleke? Če ima rada mnogo spremembe, si bo nakupila cenejše blago za bluze in krila, ki jih bo večkrat menjala, in tvorila z njimi razne kombinacije. Tudi njene letne obleke bodo iz enostavnih blagov in pri kupnih krivod, le obleke za svečane prilike bodo iz dragocenega blaga in izbranega kroja. Pri tem pa ne bo izbrala izrazitega kroja po zadnji modi, ker ve, da bi čez leto bila v isti obleki nemoderno oblečena.

Hčeri bo ukrojila obleko tako, da bo sestavljena iz krila in dolgega, ki bo čez leto gornji del prekril, bo iz obleke naredila priklupno krilce, iz životka pa bolero, ki bo skupaj z novo bluzo lepo dopolnilo tako novi kombinaciji.

Premišljeno nakupuje tudi perilo; trikotarja se zaradi mnogih prednosti pred blagom vse bolj uveljavlja tudi na podežljju. Kosj perila iz nje so trpežni, seveda zato, ker ne kupi najcenejših. Medtem ko zase izbira čevlje po denarnih zmoglostih, kupi otrokom dražje in zato trpežnejše čevlje, saj jih navadno prej uničijo kot jim odraslejo.

Za pohištvo, ki ga navadno uporablja vsaj en rod, ji ne bo žal izdati več, da kupi boljše. Tako ukrepa tudi pri nakupu posteljnine in posteljnega perila, medtem ko drobne kose za opremo stanovanja izbira manj trpežne, ker jih bo v življenju večkrat dokupila in zamenjala.

Dovolj časa za premišljen nakup in posvet v izkušenim prodajalcem ali obrtnikom — to naj bo vodilo vsaki gospodinjci, ki bi rada vsak dinar obrnila čimbolj preudarno. Z. S.

PEČENA JABOLČNA ČEZANA

Vzemimo 1 in pol kg jabolok, sok pol limone, cimet, 8 dkg sladkorja, sneg iz dveh beljakov, še nekoliko sladkorja, 4 dkg orehov.

Olupljena jabolka zrežemo na krljice in jih skuhamo z vodo. Dodamo ji sladkor in dišave, nato pa kuhane predenemo v namazano skledo za narastke ali v navadno kozico. Povrhu narahlo namažemo sneg, v katerega smo vpleli malo sladkorja. Po vrhu potresemo še s sesekljanimi orehi in spečemo bledorumno.

Nasveti

- Madeže od sadja, vina, kisa in kisline izpiramo z mrzlim razredčenim amoniakom.
- Madeže od rdečega vina in malin čistimo z vodikovim peroksidom brez drugih primesi.
- Madeže od tinitnih svinčnikov čistimo z vinskio kislinio. Čim starejši je madež, tem bolj koncentrirano kislinio potrebujemo.
- Madeže od rje odstranimo, če vlažimo, blago z razredčeno solno kislino.
- Mastne baržnaste ovratnike osušimo s prerezano čebulo, s katero drgnemo proti vlaknom, posušimo in zlikamo nad sopro.
- Madež z usnjenih rokavic očistimo, s svežo kruhovno sredico, če je madež trdovraten pa ga odstranimo s salniakovim špičtom.
- Madeže od medu izpiramo le z mlačno vodo.

Novo sredstvo za preprečevanje prometnih nesreč

Na Švedskem so začeli z uspehom prodajati otroške plašče, ki se v mraku svetijo kakor prometni znaki. Otroci se zato lahko brez večje nevarnosti gibljejo v mraku po ulicah, ker jih vozniki opazijo že od daleč. Ugotovili so, da se je število prometnih nesreč, odkar uporabljajo otroci te plaščke, znižalo za 80%.

Šolstvo v Straži in Toplicah

Kakor po vsem novomeškem okraju, se je tudi v občini Straža-Toplice pričelo šolsko leto 5. septembra. Pred pričetkom šolskega leta je bila v Dol. Toplicah konferenca šolskih upraviteljev, na kateri so se upravitelji pogovorili o novostih in spremembah, ki jih prinaša nova ureditev o reformiranju obveznega osemletnega šolstva.

V občini Straža-Toplice bosta dve osemletki; v Dol. Toplicah, kjer je bila že do sedaj nižja gimnazija, in v Straži, kjer bo letos odprti peti razred osemletke in bo postopoma postala popolna osemletna šola.

Da bo učencem olajšano redno obiskovanje šole, so deloma spremenili tudi šolske okolišče. Tako n. p. so prešolali učence iz Loške vasi, ki so do sedaj

hodili v šolo v Dol. Toplice, v šolo v Soteski, kamor imajo v šolo dokaj blizu. V soteski šoli pa so prizidali še en razred, da je tako šola dvorazredna.

Solski okolišči za osemletko v Dol. Toplicah je zelo obsežen. Učenci iz nekaterih vasi imajo po 5 do 8 km daleč v šolo, kar bo zlasti v zimskem času nerodno. Tako nastane resno vprašanje ponovne ustanovitve internata, ali pa, ker so šole vedno ob cesti, uvedba prometnih sredstev za prevoz učencev do šole in domov.

Vprašanje novega šolskega poslopja je za Dol. Toplice zelo pereče. Sedanje šolsko poslopje, ki ima le štiri učilnice, že davno ne ustreza več svojim potrebam, zlasti za sodobni pouk. Razen učilnic manjkajo še drugi potrebni kabineti in

telovadnica. Da more pouk kolikor toliko redno potekati, sta dva razreda nastanjena izven šole, da ima 12 oddelkov, kolikor jih je na šoli z enkratno izmenjo pouka. So pa posamezni razredi le še prenapolnjeni za uspešen pouk.

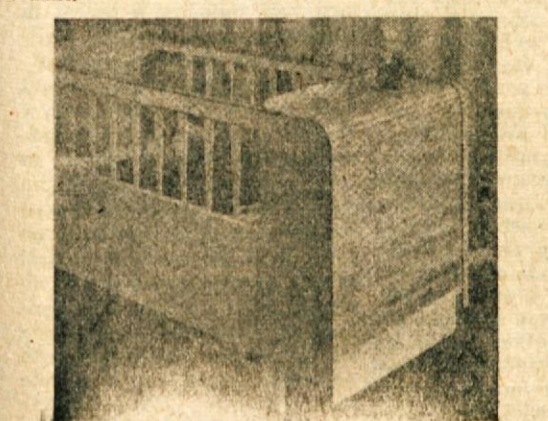
Ze več kot leto dni se razpravlja glede vprašanja nove šole o tem, da bi sedanji invalidski dom, ki je za bojne invalide le nekoliko preveč oddaljen od kopalnice, uporabljal za šolo, z malimi preizidavimi oziroma prizidavami, bi bil povsem primeren za daljšo dobo let. Seveda pa bi bilo treba zgraditi ustrezno število sob za kopalniške goste. D. G.

0 »Zvezi gluhih« v okraju

Dva človeka stojata na ulici, živahno mahata z rokama, izraz na licu se jima hitro spreminja, s prsti si dajeta neka znamenja. Pred vojno to ni bil redek pojav, danes pa tega ni več toliko opaziti. Tako se pogovarjajo med seboj gluhomoni, ljudje, ki so brez sluha in daru govora. Imajo svojo organizacijo — Zvezo gluhih Jugoslavije. V njej so razen gluhomonih včlanjeni tudi gluhi in naglušni ljudje. V našem okraju jih je vse 193. Od tega je največ gluhomonihi (81), naglušnih je 60 in gluhih 52. Živijo svoje življenje, prikrašani so za marsikaj, kar je drugim pristopno. Večinoma so neporočeni, največ jih živi pri starših, nekaj jih ima tudi stanovanja. Če človek ne sliši in razen tega še govori in ne more, se težko nauči pisati. Črka mu nič ne predstavlja. Ena tretjina članov Zveze gluhih je v našem okraju neplemeniti. Poškodba je največkrat posledica nepravilne govorila, boleznij in v nekaj primerih tudi posledica vojne. Največ se udeležujejo v svobodnih poklicih. Le 17 jih prejemajo socialno podpora, ostali se preživljajo sami in s pomočjo staršev ter sorodnikov. V našem okraju jih je zaposlenih 21, jih je pa še 5, ki se čutijo sposobne za delo in so brez zaposlitve.

PRAKTIČNA OTROŠKA POSTELJICA

V njej lahko otrok spi, ima prostor za otroško potrebščine: plenice, srajčke, jopice, stekleničko, umivalno gobo itd. Kadar otroka previjamo, potegnemo rolo čez del posteljice in dobimo primerno visoko povijalno mizo, ki ima še to prednost, da so vse potrebščine za previjanje v neposredni bližini.

DOLENJSKO KMETIJSTVO

Kmetje pospravljajo jesenske pridelke. Na njivah je živo, konji vlečejo težko naložene vozove s krompirjem in koruzo. Zitarice so že omlačene, bogato zrnje spravljeno v kašče. Sadno drevje se šibi pod obilnim plodom. Po kleteh klokočejo kotli, žganje v tankem curku teče v posode. Vsi ga z zadovoljstvom pokušajo in ugovarjajo: Uh, kako žge!... Sadni mlini meljejo jabolka in hruške za jabolčnik in pekovec. Vinogradiniki hodijo z veseljem ogledovat polno trje, pokušajo grozdje in govore: »Se malo sonca naj bo, da bo še slajše!« Vsi so si edini, da je letošnje vreme bilo vse leto izredno naklonjeno kmetijstvu in da je pridelavec zato temu primerno res izreden. Ni bilo ne neurij ni ne toče.

Res je, viharjev letos ni bilo. Vreme je bilo veseskozi mirno, vedno o pravem času je zemljo namočil dež. Zato pa je dolenski kmet preživljal letošnji kmet kot kdajkoli prej vihar v samem sebi. Boj med starim in novim je bil to. Mnogo je že kmetov, ki je v njih v tem boju zmaga nova napredna miselnost, precej pa je še takih, ki so ostali gluhi.

PRIZNANJE MLADIM

Jožeta Dularja ni bilo doma, šel je obračat otavo. Medtem, ko sem čakal nanj, je prišel iz hiše starejši možiček. Sedel je na stol, kadil, pomikal v sonce in pričel obratiti suho listje in seme okrasne rože, ki se vije po verandah. Trl ga med rokami, odprl lučine in ga ogledoval.

»Oče, kaj znate tudi rože obratiti?«

»Kaj pa je to! Kmet mora znati vse!«

»Ste zadovoljni z letino, kaj?«

»Ja, letos je pa res vse dobro. Pogledajte samo sadje, koliko ga je. Pa italijanci, koruze in krompirja, vsega je dovolj, skoroda preveč. Ja, mladi znajo bolj kot smo znali mi stari! Kaj vsega se ne spomnim!«

»Poglejte no,« sem se začel od starih malokateri prizna, da mladi boljši delajo. Vi ste redka izjema!«

»Kaj ne bi priznal: če je boljše, je boljše. Tu ni kaj mišljati. Tisti, ki še niso priznali, bodo pa še morali.«

Povedal mi je, da je po polku kolar in da je star že 76 let. Čeprav bi mu jih prisodil približno 60. Živi v sosednji vasi in Joža Kramaršič mu je imel tudi nivoje. S ponosom mi je povedal, da se je ital-

Pogovor v Jurki vasi

V Jurki vasi, zaselku med Novim mestom in Stražo, zmaguje novo. Tukaj so kmetje spoznali, da morajo s časom naprej. Pod vodstvom vaščana Jožeta Dularja, predsednika KZ Straža, se je zbralo šest kmetov: on, Lojz Počrvina, Jože Kramaršič, Franc Gerbaj, Dušan Dular in Ivana Mede. To so začetniki sodobnega načina obdelave zemlje v Jurki vasi. Odločili so se za pogodbeno pridelovanje pšenice, pripravljajo vaški kološar in nasade hmelja.

lijanko, hibridno koruzo in merkur krompir. Medtem je prišel Jože Dular.

Kadar se ima človek o čem pogovarjati, mu pogovor ne dela težav, zato je tudi najin takoj stekel.

SORTNA SEMENA — VEČJI USPEHI

»Začeli smo s semensko službo, menda prvi v okraju. Sami od sebe, že pred leti. Najprej s pšenico italijanko. V začetku smo sejali virgilio. Je sicer polegla, kljub temu je pa bil pridelek mnogo večji kot pri starih vrstah. Nato smo lani sejali italijanko salto. Ta ni polegla in je dala zelo lep pridelek; nam, ki smo pazili, povprečno 25 centov na hektar. Letos bomo poskusili tudi s sorto san pastore. Posejali je bomo nekaj čez dva hektarja, nas šest v Jurki vasi. Počrvina, Kramaršič, Gerbaj, Dular, Medetova in jaz. Spomnim se, kako je bilo leta 1955. Sejal sem novo sorto ovsu, menda anglesko. Posejal sem 40 kg, pridelal pa 40 mernikov! Ostalo mi je le 10 mernikov, vse drugo so mi raznesli, sosedje za seme.

Zadruga je dala pobudo za pridelavo italijance na arondirani površini. Imeli smo sestaneke za hmelj, pa smo se še o tem pogovorili, nas šest. Delavcev manjka, predvsem koscev, tudi z žanjicami je težko na večji površini. Strojni obdelava je cenejša, to vem. Radi bi želi s kombajnom. Zdaj, ko smo se združili, bomo to šlo. Na eni nji gre, drugače je pa predrago. Tako, vidite, smo sklenili, da bomo skušali uvesti vaški kološar.

Z merkur krompirjem smo imeli lepe uspehe. Malo narobe je bilo le s hibridno koruzo. Dali so nam nizko sorto, ker so se bali, da visoka ne bo dozorela. Drugo leto bomo poskusili z visoko. Zaenkrat imamo le pogodbeno sodelovanje nižje oblike; ko

si bomo omogočili strojno obdelavo, bomo pričeli tudi z višjo obliko.

NOVA SAVINJSKA DOLINA?

»Kako pa s hmeljem,« me je zanimalo.

»S hmeljem? Preiskava zemlje je pokazala, da imamo zanj najboljšo zemljo na Dolenskem. V Jurki vasi in v Vavti vasi ga bomo posadili spomladi skoro 10 ha. Od nas »naprednih«, kot vi pravite, bomo trije: Dušan Dular, Lojz Počrvina in jaz pripravili v pogodbenem sodelovanju 2 ha v strnjem nasadu, Ivan Počrvina, Jože Kramaršič in Ferdo Jakše 2 ha tudi v strnjem nasadu, zadruga pa namerava kupiti tu pri nas zemljišče za več kot 2 hektarski nasad. Tudi v Vavti vasi ga bodo sadili menda 3 ha. Mi nameravamo še letos vse pripraviti, tako da bi spomladi marca že sadili. Trije iz Jurke vasi in trije iz Vavte vasi smo šli letos pogledat v Zalec, ker smo se o hmelju že lani pogovarjali. To je najbolj donosna kultura. Porabi mnogo manj gnojov, kot smo mi vajeni gnojiti krompirju in koruzi. Mislimo že tudi na sušilnico. Prihodnje leto bomo se lahko brez nje, potem pa ne več. Upamo, da nam bo od Novega mesta do Straže sčasoma uspelo urediti novo »Savinjsko dolino«. Hmelj so pri nas gojili že pred vojno do 1932. leta. V Jurki vasi pri Ravbarju in v Srebrničah. Pa jih je kriza 1932. leta takoj v

Poslovila sva se. Povedal mi je, kje bom dobil še ostale napredne kmete iz Jurke vasi. Nisem jih našel doma. Končno sem staknil Lojza Počrvina in Franca Gerbajsa pri Mezkovih. Krava je z veseljem lizala s koruzno moko posutega telčka, ki so mu možje pravkar pomagali na svet.

GRE, ČEPRAV JE VČASIH TEŽKO

»Zemlja je bila izčrpana, seme je bilo izrojeno, pa smo pričeli,« je hitel pripovedovati

Spretnostne vožnje so terjale od udeležencev I. zveznega tekmovanja traktoristov vso zbranost in znanje

Počrvina. »Vemo, da je treba pridelati več. Ljudje so napredni, marsikaj bi včasih radi...« Prekinil ga je Dušan Dular, ki je slučajno prišel mimo. Tako sem imel kar tri napredne Jurkovce skupaj.

Huda nevihta je premikala kozolce

Ko sem bil v soboto, 13. 9. popoldne na Spodnjem Brezovem pri Višnji gori, sem začuden obšel pred kozolcem dvojnico, ki je stal en meter stran od opornikov iz cimenta. Takšne so mi ljudje povedali:

Bilo je v sredo popolno popoldne, ko se je nebo nenadno pooblačilo. Ljudje so bili na njivah. Niso kaj hudega pričakovali. Nankrat se je hudo potemnilo in padali so že začele prve kaplje, ko so bili ljudje že na njivi. Hiteli so domov. Zatem je zavrela nevihta. Padal je dež, grmelo je in se bliskalo kot naprej. S streh je letela opeka, veter je lomil dreve in naredil veliko škodo. Pri Polzku je prestavilo 15 let star kozolec dvojnico za en meter in vrlo vso opeko s strehe. Tako se je pobilo najmanj 1000 kosov

Zadruga, organizator kmetijske proizvodnje

...V izvajanju naše politike preobrazbe vasi se torej postavlja resno vprašanje: ali hočemo združiti učiti modernega kmetovanja na osnovi modernih družbenih sredstev in jim pomagati, da postanejo visoko produktivni kvalificirani delavci v družbeni proizvodnji pod vodstvom zadruge, ki jim edina lahko omogoči tudi višjo življenjsko raven, ali učiti vsakega kmeta »umno gospodariti« in ga usposablja kot proizvajalca — lastnika razdrobljenih parcel in primitivnih orodij, ki ne more dati visoke proizvodnje in s tem tudi seveda ne ustreznih dohodkov. Naloga naših strokovnih ljudi v zadrugah torej ni vzgajanje malega kmeta, da bi le-ta znal kot lastnik samostojno uporabljati moderna sredstva, ker jih iz objektivnih razlogov ne more, ampak je njih naloga, da jih vzgaja v kvalificirane delavce, sposobne proizvajati v moderni socialistični kmetijski proizvodnji. Zadruga pa je tista, ki naj to proizvodnjo vodi kot jo vodi v tovarni direkcija s svojim političnim in upravnim aparatom, ki pa vsakega delavca ne vzgaja v inženirja, temveč v delavca, ki je usposobljen na svojem mestu. Usmeriti se moramo tako, da bomo v tem smislu vodili zavestno akcijo in bitko, ki jo moramo izboljševati v samih zadrugah organizacijah, pri čemer pa moramo dosledneje izkoriščati vse možnosti, ki nam jih dajejo zakonski predpisi.

BORIS KRAIGHER

(Na seji upravnega odbora Zadrugne zveze Slovenije 15. septembra 1958)

Adlešički zadrugniki v letošnjem prvem polletju

Predzadnjo nedeljo so se zbrali kmetje-zadrugniki iz območja Adlešičev ter pregledali obnovo dela letošnjem prvem polletju. Skupščina so se udeležili tudi republikanski poslanec Tone Pir, sekretar občinskega komiteja ZK Črnomelj Milan Ravbar in predstavnik kmetijske poslovne zveze ing. Rado Dvoržak.

Iz poročila je bilo razvidno, da je dosegla zadruga v tekočem letu prav lep uspeh, kar potrjuje tudi dohodek v vrednosti okoli 1.300.000 dinarjev. Kmetijska zadruga Adlešiči zajema v pogledu kmetijske obdelave zelo neugoden teren, saj je enovitost obdelovalnih površin močno porušena zaradi skalnega terena. Kljub kmetijski pasivnemu območju pa se je izkazalo, da so tamkajšnji kmetje do umeli sodelovanje v pogodbeni proizvodnji: za jesensko setev pšenice je bilo po planu pogodbeno vezanih 21 hektarov zemljišč, posejanih pa je bilo 23 hektarov.

V razpravi so zadrugniki povedali vse, kar jih teži. Z ozirom na tedanje vremenske razmere je bilo precej govora o letošnji suši, ki je obsežno prizadela ves adlešički okoliš. Medtem ko je bil pridelek pšenice dober, bo pridelek krompirja in koruze slabši. Pšenica je zlasti bogato obrodila kmetom, ki so ob lanskim setvi upoštevali navodila in ukrepe kmetijskih strokovnjakov. Suša pa je zlasti prizadela kmetstvo zaradi bornega pridelka krme za živino, saj je znano, da je na omejenem področju ravno živinoreja izrazita veja kmetijske proizvodnje. Za dvig živinoreje vsiglašajo zadrugniki obsežni pomoči iz občinskih sredstev precej samoprispevkov, zato živinoreja iz leta v leto bolj napreduje. Na razvoj živinoreje pa zelo neugodno vplivajo posledice sušnega obdobja, ko mora prebivalstvo sproščati pomanjkanja vode v kmetijskih in kalih živini omejevati obroke vode. Razpoložljiva voda, ki preostane v posameznih kalih, pa postane neuporabna, saj je tova in mešana z gnojnico.

Nekaj upravičene kritike je bilo tudi na račun poslovanja službe za umetno osemenje živine, ker kmetje ne dobe vedno zaželenih uslug ob pravem času. Zato je bil tudi predmet razprave tudi odbor temeljito proučiti ukrepe, da bodo osemenje postale zadošča potrebam tako teritorialno kot časovno. Pri tem pa zasluži kritiko pešiča zadrugnikov, ki brez vsakega predpisa obdrži strani načelno odklanjajo umetno osemenje in prenašajo svoje nenapredno gledanje v stopnjevalni obliki na ostale sovaščane.

Zaključki skupščine so nakazali, da ima adlešička zadruga vse pogoje za nadaljnje uspešno poslovanje. Vsekakor pa bo treba doseči še tesnejšo povezanost zadrug s proizvajalci ter si prizadevati za napredek s osvajanjem vedno novih agrotehniških ukrepov. Zadrugniki so se pogovorili, da bodo ob pripravah na volitve v zadrugne priprave pritegnili v svoje vrste tudi mlajše ljudi, kajti do sedaj so bili člani zadrug le nosilci posla. T. L. gospodarji. Z znižanjem letne članarine od 1.000 dinarjev na 500 dinarjev ne bodo vračali članom denarja, ampak ga bodo obračunali za članarino družinskih članov, ki znaša 125 din na osebo letno.

Za rešitev težkega stanja sprito pomanjkanja krme je bilo sklenjeno, da bo kmetijska zadruga poskrbela za nabavo močnih krmil ter pšenčnih otrobov. Razen tega bo proučila tudi neprimerno ceno živinske soli.

Za dosežanje uspešne delo Kmetijske zadrug Adlešiči gre vse priznanje predsedniku upravnega odbora Miku Musiču ter članom Ivanu Počrku in Matiji Pehn.

B. P.

Dve tretjini teh količin moramo obvezno zadržati in samo eno tretjino potresti pod brano. Hranila mora spraviti v področje korenin, zato nam na vrhu ornice ne koristijo mnogo. Takšno gnojenje ustvarja vse pogoje za dobro rast in rodovitnost. Dušik, ki ga damo pred setvijo, povečuje razraščanje, povečuje pa tudi število zrn, katerih zametki se nakazuje žne v jesenskem in pozornem razvoju pšenice. Fosforna kislina povečuje kalivost, razplet korenin, razrast in ves mladostni razvoj rastlin. Vazna je tudi za tvorbo cvetnih organov in sodeluje pri izgradnji celuloze, zato odločuje o polgi in odpornosti proti boleznim. Kalij se vključuje ravnokot v gradnjo celuloze, usmerja promet vode, večje količino sladkorja v celicah in s tem povečuje odpornost pšenice proti pozabi in suši, povečuje pa tudi težino zrna. Pšenica začne sprejemati vsa ta hranila že nekaj dni po setvi, zato jih moramo dati zemlji dovolj zgodaj — že ob oranju pred setvijo. Ker vsebuje ta nitrofoskal apneni dušik, ga moramo že zaradi tega potresti vsaj 10 dni pred setvijo.

Ing. L. R. (Se nadaljuje)

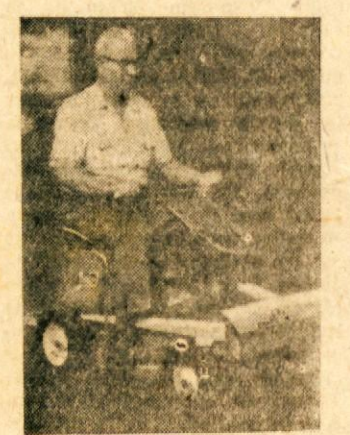
Kmetijske novice

Kmetje v travnini v Straži je dobro zasaženi s vsem, kar kmetje potrebujejo in zato dobro uspevajo. Odkup se je v primeru z lanskim močno povečal. Letos so odkupili že več kot 3 vagona krompirja, največ ranega ter mnogo stročnega fižola. Prastev so odkupili v vrednosti 2 milijona in pol, letet za skoraj 300.000, od rasega goveda pa za okrog 800.000 dinarjev.

Mladi zadrugniki pri KZ Straža niso posebno delavni. Zato so pa veliko bolj pridne zadrugnice. Uredile so si toplo gredo, v kateri vzgajajo sadike paprike, paradiznika in zelja. Letos spomladi so že dale na trg prvi pridelek in tako so v Straži prvi lahko kupili sadike teh vrst.

Obnovo čredinskega medzadrugnega pašnika pripravljata kmetijski zadrugi Straža in Dol. Toplice. Na področju Podstenice-Pogorelje je ostalo po odselitvi Kočevarjev približno 60 ha površin zapuščenih Kmetijsko-gospodarsko posestvo. Novo mesto je nameravalo te parcele arondirati zase, pa je kasneje namero opustilo. Zdaj bosta obe zadrugi to travniško površino gnojili, da bi se travna rusa uradila in izboljšala travna mešanica. Živinoreja bo s tem pridobila tepe pašnike.

Kmetijska zadruga Straža bo spomladi letošnja enega gojenca na hmeljarski šoli v Zalcu, enega pa na strojno-traktorski šoli. Ker zadnji ni imel osemletke, bi je za vpis v to šolo pogoj, bi prej

Neka italijanska tovarna je začela izdelovati mathe traktorje za vrtnarska dela. Stroji imajo številne priključke, kot se kosilnica, malhen plug, sejalnik in druga pridelovalna orodja.

obiskoval strojno kmetijsko tečaj v šoli na Grmu.

Dolenski Italijanci na področju KZ Straža dosegli letos že povprečno 20 q na ha. Posamezniki so letos pridelali tudi 30 q. Vse to je posledica širokega razmaha italijanskih sort pšenice, ki jih uvajajo že več let. Sg je KZ Straža prodala leta 1954 2000 kg semenke italijance, 1955. leta 3400 kg, 1956. leta 1200 kg in letos 800 kg. Do lani so sejali virgilio letos so pričeli s salto, za prihodnje leto pa bodo v jeseni sejali tudi sanpastorko.

Umetno osemenje v Straži v redu poteka že več let. Uspeh je lep, saj je bilo prej do 30 % krav s spolno okužbo, zdaj je pa le še kakšen odstotek, ki jih pri tem odstotku je vprašanje izvora bolezni, ker je spolna okužba z umetnim osemenjem onemogočena.

Kmetijske zadrug našega okraja že dalj časa pripravljajo jesensko setev žita, v kateri naj na 1500 ha dosežemo pridelka 6000 kg-ha in več, najmanj pa 4000 kg-ha, hkrati z uveljavitvijo in razširitvijo raznih načinov sodelovanja med zadrugo in kmetovalci. To je veliko organizacijsko in strokovno delo. Po strokovni plati je potrebno rešiti vse, kar je v zvezi s sodobnejšim in najboljšim načinom obdelave, gnojenja in setve. Zato pred setvijo pregledajo se enkrat najvažnejše činitelje jesenske setve, da bomo zaželeno pridelke tudi dosegli.

Ako hočemo doseči visoke pridelke, je izredno važen pravi izbor sorte. — V našem okraju imamo za sedaj rajonirano na nad 90 odstotkov površin visokorodne sorte italijanskega izvora, predvsem Salto, San Pastore, Virgilio in Produktore. To so kulturne sorte, ki se v mnogem razlikujejo od domačih in udomačenih sort. Njihove lastnosti so predvsem ranozrelost in s tem odpornost proti rji, krajša in bolj čvrsta slama in zaradi tega odpornost na polego, velika sposobnost sprejemanja hranil in zato tudi visoka rodnost. To so samo glavnostne lastnosti teh visokorodnih sort, katerih pa do-

sejati je treba, kar niso bili organizirani.

Sadja je letos dovolj, težko je dobiti kupca za industrijsko sadje. Opažamo, da je pri odkupu sadja preveč posrednikov, kar ga podraži, tako da ga potrošnik v mestu plačuje res predrago.

Vemo, da bomo lahko dihal samo, če bo naša proizvodnja prenesla gospodarski račun. Težko ja zaradi davkov, ko stalno prihajajo akontacije in človek nikdar ne ve, koliko bo do konca leta moral plačati. Čas bi že bil, da bi to uredili. Tarnamo pa ne!

»Vemo, da bomo lahko dihal samo, če bo naša proizvodnja prenesla gospodarski račun. Težko ja zaradi davkov, ko stalno prihajajo akontacije in človek nikdar ne ve, koliko bo do konca leta moral plačati. Čas bi že bil, da bi to uredili. Tarnamo pa ne!

»Vemo, da bomo lahko dihal samo, če bo naša proizvodnja prenesla gospodarski račun. Težko ja zaradi davkov, ko stalno prihajajo akontacije in človek nikdar ne ve, koliko bo do konca leta moral plačati. Čas bi že bil, da bi to uredili. Tarnamo pa ne!

»Vemo, da bomo lahko dihal samo, če bo naša proizvodnja prenesla gospodarski račun. Težko ja zaradi davkov, ko stalno prihajajo akontacije in človek nikdar ne ve, koliko bo do konca leta moral plačati. Čas bi že bil, da bi to uredili. Tarnamo pa ne!

»Vemo, da bomo lahko dihal samo, če bo naša proizvodnja prenesla gospodarski račun. Težko ja zaradi davkov, ko stalno prihajajo akontacije in človek nikdar ne ve, koliko bo do konca leta moral plačati. Čas bi že bil, da bi to uredili. Tarnamo pa ne!

»Vemo, da bomo lahko dihal samo, če bo naša proizvodnja prenesla gospodarski račun. Težko ja zaradi davkov, ko stalno prihajajo akontacije in človek nikdar ne ve, koliko bo do konca leta moral plačati. Čas bi že bil, da bi to uredili. Tarnamo pa ne!

»Vemo, da bomo lahko dihal samo, če bo naša proizvodnja prenesla gospodarski račun. Težko ja zaradi davkov, ko stalno prihajajo akontacije in človek nikdar ne ve, koliko bo do konca leta moral plačati. Čas bi že bil, da bi to uredili. Tarnamo pa ne!

»Vemo, da bomo lahko dihal samo, če bo naša proizvodnja prenesla gospodarski račun. Težko ja zaradi davkov, ko stalno prihajajo akontacije in človek nikdar ne ve, koliko bo do konca leta moral plačati. Čas bi že bil, da bi to uredili. Tarnamo pa ne!

»Vemo, da bomo lahko dihal samo, če bo naša proizvodnja prenesla gospodarski račun. Težko ja zaradi davkov, ko stalno prihajajo akontacije in človek nikdar ne ve, koliko bo do konca leta moral plačati. Čas bi že bil, da bi to uredili. Tarnamo pa ne!

»Vemo, da bomo lahko dihal samo, če bo naša proizvodnja prenesla gospodarski račun. Težko ja zaradi davkov, ko stalno prihajajo akontacije in človek nikdar ne ve, koliko bo do konca leta moral plačati. Čas bi že bil, da bi to uredili. Tarnamo pa ne!

BORIS KRAIGHER

(Na seji upravnega odbora Zadrugne zveze Slovenije.)

Kupujte v naših poslovalnicah! Trgovsko podjetje »POTROŠNJA« Videm-Krško

Zadruga hranilnica in posojilnica z n. j. Brežice sprejemamo vloge in dajemo kredite za napredek kmetijstva

6000 in več kg pšenice na hektar

mače sorte nimajo. Sorte, ki jih bomo mi sejali (San Pastore, Virgilio in Produktore) so tudi odporne proti zimi.

SEJATI JE TREBA NAJPRIMERNEJŠO SORTO!

SAN PASTORE je rjava gošlica, nizke slame, izredne rodovitnosti, odporna proti zimi, nekoliko manj proti rji, kateri pa v našem podnebju zaradi svoje ranozrelosti pobjegne. Njena velika odlika je prilagodljivost klimi in terenu. Setev te sorte je priporočljiva v območju celotnega našega okraja, razen na zemljiščih, ki niso primerne za gojitve pšenice.

SALTO je sorta, ki jo že dalj časa sejamo pri nas, je ravno tako gošlica srednje visoke slame dobro odporna proti zimi, visoko rodna, izredno odporna proti rji in primerno rana. Je sorta, ki zahteva boljše zemljišča, predvsem pa goste setev. V našem okraju ji bomo dodelili globlja zemljišča nižin, to je naša dolina.

VIRGILIO je višja gošlica, zelo odporna proti mrazu, do-

bro rodna, je skromnejša, prehrani, ob močnem gnojenju lahko delno poleže, v neugodnih letih pa jo napade tudi rja. Njeno mesto v našem okraju je predvsem v nekoliko višjih legah s primerno zračnostjo.

PRODUKTORE je bela gošlica, najnižje in zelo čvrste slame, zato sploh ne poleže. Prenese vsako gnojenje in da izredne pridelke. Je pa zelo zahtevna glede zemlje. V odpornosti proti mrazu in rji prednjači. Snežna plesen pa jo rada napada. Pri nas jo bomo gojili na nekaterih Kmetijskih gospodarstvih in pa na najbolj globljih globljih zemljiščih.

VISOKORODNIM SORTAM JE POTREBNO USTVARITI POGOJE ZA RODNOST

Vse te sorte so mnogo zahtevnejše na obdelavo in gnojenje kot domače.

Zemljišče moramo pripraviti tako, da se nam zemlja do setve dobro sesede. Zato mora biti izvršena predsetvena brazda vsaj 10 dni pred setvijo. Oranje mora biti kar se da globoko. Pri nas bomo v po-

vprečju orali 22 cm, s tem, da bomo povsod še zemljišče podrahljali na 30–40 cm s podrahljalnikom. Po oranju moramo zemljišče z brano, s krožno brano ali posebnim valjem pripraviti tako, da bomo ustvarili mrvičasti zlog, vendar pa ne smemo zemlje preveč razdrobiti, še manj pa jo pustiti grudasto.

Zemljišča ne moremo pripraviti s sedanjimi delovnimi orodji, ki jih imajo naši kmetje. Za globlje oranje rabimo traktor, za drobljenje pa težje traktorske brane ali krožno brano, podrahljalnik, včasih celo valjar. Dobra priprava zemljišča in s tem tudi jamstvo za uspeh bo torej samo tam, kjer bo sodelovanje med zadrugo in kmetom popolno, kjer bo zadruga vključila v proizvodnjo nova in boljša proizvodna sredstva.

KMETIJSKA ZADRUGA BO TUDI V UPORABI GNOJIL ZAGOTOVILA STROKOVNOST

Pravilno gnojenje v mnogem odloča o pridelku. Pri gnoje-

nju moramo upoštevati, da je izvršeno o pravem času, da damo dovoljne količine hranil in da so hranila v pravem sorazmerju.

Pravilno gnojenje je seveda možno samo tam, kjer poznamo zemljo in zaloge hranil v njej. Ker je nemogoče preizkusiti vsa zemljišča, ki jih bomo vključili v organizirano setev, bomo gnojenje opravili tako, da bomo upoštevali zahteve pšenice in pa rezultate vseh naših analiz zemlje, ki smo jih vršili skozi leta in ki kažejo, da tudi pri nas, kot v vsej Sloveniji, manjka v zemlji predvsem fosfor, v mnogih primerih pa tudi kalij. Da ne bo pregrobnih novopakov v uporabi gnojil, bodo imeli letos pridelovalci, ki bodo sejali v sodelovanju z zadrugo, na razpolago poseben nitrofoskal, prirejen prav za potrebe pšenice. Razmerje hranil v tem nitrofoskolu je 4 odstotke dušika, 20 odstotkov fosforne kislino in 20 odstotkov kalija. Za pridelavec 4000–4500 kg-ha bomo uporabili 650 kg-ha tega nitrofoskala, za pridelke 5000–6000 kg-ha 900 kg-ha.

Drobiž iz novomeške občine

V Ljubljani po 18. v Novem mestu po 22 dni — so jajčka na trgu. Trgovina s kmetijskimi pridelki bi lahko posegla vmes!

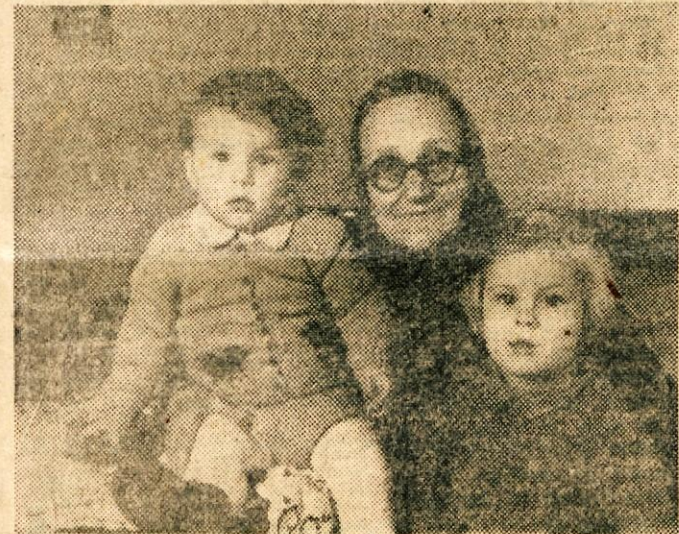
Lokal je odpovedal privatni lastnik šiviljske delavnice na Glavnem trgu. Novomeščanke bi jo težko pogrešale. Najeti ga želi neko večje obrtno podjetje, ki verjetno ponuja večjo jamnino. Naj pomislimo, da po sklepu sveta za blagovni promet OBLO Novo mesto, sme biti v teh prostorih obrtna delavnica le, dokler so v njih šivilje. Takoj po njihovi izselitvi bo lokal namenjen s primerne preureditvi trgovini.

Na cesti proti železniški postaji bo končno zasvetila pramena luč. Ta teden so pričeli tam urejati javno razsvetljavo. Zanimat je, kako bodo urejili do gostilne »Pri dobri kapljici«. Uporabili bodo najmodernejše živosrebrne žarnice. Upajamo, da bodo dela do 29. novembra zaključena.

Dela na vodovodu Občec in Smarjeta so tik pred zaključkom. Tudi na zbiralniku v Stopičah delajo s polno paro, da bi ga lahko še letos uporabljali. Notranjost je lešojči; pripravljajo se, da bi ga pravčasno pokrili in že priprajo ko-mandne plošče. Čevodov je speljan po hribu, kjer je pred kratkim nastal premik zemlje.

Preprogarje na tržnico!

Prodajalci raznih doma izdelanih preprog in tekecev prihajajo iz Bosne in celo iz Makedonije prodajati svoje izdelke. Hodijo od hiše do hiše, ponujajo in so pogosto zelo nadičani in celo vsiljivi. Često so to izvidnice raznih vromilec, ki si ogledajo stanovanja, da nato laže vplomijo. Prebivalci naj zahtevajo od njih dovoljenje občine za prodajo in jih v nasprotnem primeru prijavi-jo najbližji postaji L.M. Občinski odbori pa naj jim dovolijo le prodajo na tržni in sestanek dni in se to le na običajnem tržnem prostoru ali semkaj. Izjema so izvidnice, ki se spet pojavljajo s suho robo, za katere pa vsi vemo, da niso še nikdar nikomur nič ukradli.

FRANČISKA PER — Perova mama iz Novega mesta je 18. septembra praznovala svojo 70-letnico. Ne poznajo je le Novomeščani, med katerimi živi še skoraj pol stoletja, ampak tudi daleč naokrog. Lepo se Perove mame spominjajo mnogi partizani in aktivisti, saj je bila napredna Perova hista zbirateljica aktivistov in kraj marsikaterega važnega sestanka vodilnih članov OF. Vsi trije njeni sinovi so se borili v partizanih, mlajša (Cveto in France) sta padla za svobodo, starejši (Mirko) je pa sedaj v diplomatski službi in se pravkar vrača iz Etiopije, kjer je bil sekretar našega veleposlaništva. Skromni in prijetni Perovi mami — partizanski materi — čestitajo k lepemu jubileju vsi prijatelji in znanci, želeč ji še zvrhano mero zdravili in zadovoljnih let! (Na sliki: Perova mama z vnukinjama Mojco in Lučko.)

Lep napredek „CELULOZE“

Detovni kolektiv tovarne celuloze in papirja »Bjuro Salaj«, Vidmo-Krško, je v jeseni 1952 začel graditi olimpijski bazen, ki so ga lahko že v junija naslednjega leta koristili plavalci. Dve leti pozneje so uredili okolico in postavili kabine, tako da je bila 1. maja 1955 slavnostno odprtitev bazena. S tem so bile dane možnosti za ustanovitev in nemoten razvoj plavalnega športa v tem kraju.

Se istega leta so v Vidmu-Krškem ustanovili plavalni klub »Celuloze«, ki je imel iz leta v leto vedno lepše uspehe, kajti marljivo plavalci so z resnim treningom dokazali, da so se sposobni boriti za prva mesta tudi v republiškem merilu. Da so prišli do takih uspehov, je v veliki meri zasluga zakoncu June, ki nudita plavalcem v jutranjih in popoldanskih urah reden in sistematičen trening. Plavalci imajo tako imenovane intenzivni trening, saj preplavajo dnevno po 4 km, in to vse na čas.

Letos so imeli že mnogo nastopov. 1. maja so gostovali v Rimskoplačah, 23. maja pa so imeli domač bazo 10:12,5, kateri je bil klub Slovenije. Udeležili so se tudi mitinga Železniškega plavalnega kluba Ljubljana ter štateškega plavalnega kluba Ljubljana. Na plavalnem mitingu ZPK Ljubljana so zasedli drugo mesto za Triglavom iz Kranja. Takrat je nastopil 12 štatec, od katerih so bile štiri od PK Celuloze, ki so zasedle drugo, četrto in šesto mesto. Dobro so se izkazali tudi na članskem prvenstvu v Trbovljah, kjer so zasedli četrto mesto. Takrat je Vesna Breskvar zasedla prvo mesto v prvenstvu slogo na 20 m in 50 m, 311,5. Četrtolovca so tudi na plavalnem mitingu ZPK Ljubljana ob 10-letnici obstoja društva, na mladinskem prvenstvu v Celju, kjer so zasedli tretje mesto, medtem ko je štatec 42:30 m prestopa po svoji mladinski članski rekordu v času 10:12,5, kateri pa so v soboto, 7. t. m., v domačem plavalnem bazenu ponovno udeležili na 10:30,7. Na plavalnem mitingu najboljši plavalec Jugo-Slavije je pionirka Vesna Breskvar

Zaradi povečanega pritiska so nato popokale cevi in Novo mesto je bilo v prvi polovici septembra nekaj dni brez vode.

Smarješke toplice nameravajo urediti in obnoviti. Po načrtih bi dokončali ureditev veljala 40 milijonov dinarjev. Dozidali bodo velike restavracijske prostore, sodobno kuhinjo z vsemi pomožnimi prostori ter povečali število hotelskih sob.

Iz odprte cevi na vogalu slabičarne na Glavnem trgu že ne-

Iz Suhe krajine pišejo

Ze pred letom dni je občinski odbor LT v Žužemberku razpravljal o organiziranju tečaja za šoferje-amaterje. Zaradi težav z vozili pa do uresničitve sklepa ni prišlo. Te dni bo Ljudska tehnika v Žužemberku nabavila motorno kolo in bodo lahko pričeli s praktičnimi vajami. Upamo, da bomo ob koncu leta dobili s pomočjo okrajnega odbora LT avtomobil, ki nam je že dolgo obljubljen. Razen tega tečaja bosta delovala tudi fotomaterski in radioamaterski krožek.

Gradnja nove šole v Selih pri Hinjah je krenila z mrtve točke. S tem bo problem šolstva na tem področju rešen, kajti sedanja šolska prostora niso primerni za pouk. V majhnem prostoru se zadržuje dopoldne in popoldne 70 učencev. Dve učni moči imata le majhno sobico. Kazalo je, da letos sploh ne bo moglo dobiti učiteljev, ki bi hoteli službovati tu; s pomočjo okrajnega Tajništva za šolstvo pa se nam je to posrečilo.

Za gradnjo nove šole so se zavzeli tudi prebivalci šolskega območja, ki so se obvezali z udarniškim delom prispevati k gradnji. Za novo šolo so že pripravljeni načrti, tudi lokacija je

kaj let teče voda in dela mlako na presledku pločnika. Ob deževnih dneh in ponoči je mlakuža prav neprijetna stvar. Pa še sredi mesta je.

Zadostovalo bi dobre tri metre cevi in mlakuža bi za vedno izginila. Čudno, da se nihče ne spomni in ne odpravi neprijetne mlakuže. Prav gotovo tudi iz higienskih razlogov otekanje odpadne vode čez cesto sredi mesta ni priporočljivo.

Ze nekaj dni nadaljujejo z deli za ureditev Partizanske ceste. Trdijo, da jo bodo letos uredili

že odobrena. Upamo, da bo prihodnji jesen nova šola že stala, morda pa bo že služila svojemu namenu.

Na območju krajevnega odbora Hinje so začeli s količe-

Lojzetu Smrketu v slovo

Neizprosna smrt je izrgala iz vrst najlepših združnih sodelavcev Lojzeta Smrketa. V sredo, 17. septembra, je nepričakovano omahnil v prerani grob. S pokojnim Lojzetom je legel v grob eden izmed prvih ustanoviteljev kmetijske zadruge v Žužemberku. Svoje bogate izkušnje je z vso ljubeznijo posvetil svoji zadrugi. Kljub težki telesni poškodbi je med vojno trdnost stal na braniku NOB. Po vojni je opravljal vrsto odgovornih funkcij na kraju in občini. Bil je tudi član vrste organizacij. Za svoje vestno delo je bil odlikovan z Redom za delo.

Lojze je bil lik iskrenega in odkritega tovariša in zvestega prijatelja. Bil je človek širokega znanja. S polnim prirešil je razdaljal svoje bogate življenjske izkušnje in plemenito znanje. Vzgojil je vrsto dobrih in vestnih združnih delavcev, zato so ga vsi visoko spoštovali. Lojzeta sedaj ni več. Ostal bo v trajnem svetlem spominu kot kremenit značaj, kot neustrašen, dober in plemenit tovarš.

Dragi naš Lojze! Zagrebi so te v prsvežo rušo, mi pa stojimo pred teboj osiromašeni, tvoji najožji sodelavci in še slišimo tvoje kremenito besedo: Bori se, vztrajaj, ne kloni, kar delamo, delamo za boljšo prihodnost! Te bodrine besede nam dajejo novih moči in ob-

Z DIRK V SENTVIDU

Avtomoto društvo Sentvid pri Stični je priredilo 7. septembra motociklistične dirke, na katerih so dirkali vozači z motorji vseh kategorij.

Najboljši čas so dosegli v kategorijah: kategorija 125 Morini, Novak Dane, Novo mesto, 9,1 min.; kategorija 175 Puch Tomos, Bivice Mirko, Trbovlje, 8,3,4 min.; kategorija 250 Puch Tomos, Bivice Mirko, Trbovlje, 8,0,2 min.; kategorija 350 Puch Tomos, Bivice Mirko, Trbovlje, 8,2,4 min.; kategorija 500 Puch Tomos, Bivice Mirko, Trbovlje, 8,4 min.; Z motorji s prikloplami pa je dosegel najboljši čas Cuden iz Ljubljane.

Na dirkah so se pomerili tudi mopedisti, med katerimi je bil prvi Erjavec Milan iz Stične.

Z brežiškega tga

Na splošno je bilo tudi v septembru precej živahno; posebno pri raznih vrstah sadja, je bila dostikrat večja kakor povprečje. Za posamezne vrste sadja in zelenjave so prodajalci zahtevali: bruske 80—100 din, bruske 30 do 40 din, jabolka 20—40 din, slive 20—30 din, grozdje 70 do 90 din, krompir 12—16 din, paradižniki 30—45 din, paprika 30—50 din, zelje 35—40 din, ohrovt 40 din, čebula 50—60 din, kumare 20—40 din, solata 80—100 din, fižol v zrnu 70 do 80 din, fižol v stročju 40—60 dinarjev, jajca 18—20 din.

Gantarjeva — 146 cm v višini!

Tudi nastop novomeških atletov na nedeljskem tekmovanju v Kočevju — na prvenstvu Ljubljanskega atletskega podveze, moramo oceniti kot uspešen. Brez dvoma je največji uspeh dosegla Gantarjeva, ki je osvojila prvo mesto v letošnjem najboljšim rezultatom v Sloveniji — 146 cm, kar je obenem tudi izenačen rekord Dolenjske, ki ga še iz leta 1955 drži Kožarjeva (N. m.). Gantarjeva, ki je letošnja mladinska prvakinja LRS, pred kratkim pa je osvojila tudi prvo mesto v skoku v višino na troboju Ljubljana; Graz; Celje; nenaheno napreduje. Brez dvoma je v mnogobojih in štateških tekmah bil prav tako med predstavniki TVD Partizan Novo mesto in Podpeč dogovorjeno, da bo v okviru proslave občinskega praznika Novega mesta 28. oktobra v Novem mestu atletski dvoboj med obema društvoma, ki sedita med najboljšimi atletskimi kolektivi v Sloveniji.

Bela krajina: Duplica 4:0 (3:0)

Ljudski pregovori pravi: Če streliš topoli se puške malo slišijo. Minuli teden smo preživeli pod vislom topovskega ognja naših kometašev na Dunaju in v Ljubljani. Ti so preglušili puškarjenje po mnogih manjših igriščih. »Bela Krajina« je 14. sept. igrala proti Olimpiji v Ljubljani in jo premagala z 2:1. Strelec obeh golov je bil Velko Vidojevič. Minulo nedeljo je imelo moštvo »Bela krajina« v gosteh borbeno moštvo iz Duplice, ki je bilo do sedaj zelo uspešno. Ljubitelji nogometa so pričakovali lepo igro.

do mostu čez potok Težka voda. Sedaj postavljajo robnike in betonirajo pločnik na desni strani proti bolnišnici. Do mostu bo letos tudi pločnik urejen, ob vsej dolžini pločnika pa bodo letos že postavili tudi železno ograjo.

Ta cesta je res več kot nujno potrebna ureditve. Glavna ovira za hitrejšo delo na cesti je most čez potok. Za nov most je treba precej denarja, tega pa manjka. Doigo pa s tem mostom vendar ne bo moglo odlašati, ker je na obeh straneh v skrajno slabem stanju.

njem trase za daljnovođe in trafo-postaje električnega omrežja, morda pa bo že služila svojemu namenu.

Na območju krajevnega odbora Hinje so začeli s količe-

ljubljamo ti, da bomo čuvali svetle tradicije, da združna misel ne bo ugasnila, pač pa vedno močnejše plamte v delu za razvit in napredek naše socialistične domovine, ki nam je vsim draga!

Slava tvojemu spominu!

Sl. Hotko

Novice iz Siraže

Veseli večer so imeli v nočeh, 14. septembra, v dvorani Zadrugnega doma v Siraži. Predvajali so pevske točke, kratke šalivje prizore, puščice na razne napake, igrala je tudi godba na pihala. Dvorana je bila nabito polna, kar kaže, da si ljudje želijo prireditve. Vsi so se od srca nasmejali, le programom prizadetim so se cbrzi malo podaljšali.

Otroški vrtec si želijo vsi starši v Siraži za svoje otroke. Ker se kraj industrijsko razvija, je vrtec čedalje bolj potreben. Prebivalci so mnenja, da bi bilo bolje preurediti stavbo nad Siražo v otroški vrtec, ker je bolj potreben kakor hotel.

Drobne iz Mokronoga

Osemletka je začela s poukom 5. septembra. Ima 310 učencev in 9 učiteljev. Primanjkuje ji tri učne moči. Prav tako imata premalo učiteljev šoli Trebelno, kjer manjkajo trije učitelji in Jelševce, kjer manjka en učitelj. Letos je občina prvič stipendirala 4 učiteljske.

46 ha zasejati po kooperaciji II — tak je plan Kmetijske zadruge Mokronog. Do danes imajo sklenjenih pogodb za 28 hektarov. Kooperaciji so se pridružili skoraj vsi združniki. Priključila je tudi že postavila volilno komisijo za volitve v združne svete, ki bodo oktobra.

Kmetijska zadruga Trebelno ima od predvidenih 10 ha, zasejanih s pšenico po kooperaciji II.

Z brežiškega tga

Na splošno je bilo tudi v septembru precej živahno; posebno pri raznih vrstah sadja, je bila dostikrat večja kakor povprečje. Za posamezne vrste sadja in zelenjave so prodajalci zahtevali: bruske 80—100 din, bruske 30 do 40 din, jabolka 20—40 din, slive 20—30 din, grozdje 70 do 90 din, krompir 12—16 din, paradižniki 30—45 din, paprika 30—50 din, zelje 35—40 din, ohrovt 40 din, čebula 50—60 din, kumare 20—40 din, solata 80—100 din, fižol v zrnu 70 do 80 din, fižol v stročju 40—60 dinarjev, jajca 18—20 din.

Na tedenskih živinskih sejmih

iz Brezicah so prodajali odojke od 1600—4200 din, prašice za zokol pa od 170—210 dinarjev kilogram žive teže.

PRICELA SE JE REPUBLIŠKA ODBOJKARSKA LIGA ZA ŽENSKO

Novomeške odbojkarice, ki so se vrsto let med najboljšimi v republiki, so v spomladanskem delu republiške lige zasedle 3. mesto (za OK Mariborom in OK Gratičarjem iz Ljubljane). V jesenskem delu jih čakajo naporne tekme, saj se bodo potegovale za drugo mesto, katerega tudi zaslužio. V spomladanskem delu prvenstva so dve najvažnejši tekmi izgubile z rezultatom 3:2 Zenska ekipa bo nastopala v tej postavi: Knaflič, Ostaneč, Doki, Vogrinec, Robar, Novšak in Lindič. Najprej bi morale igrati v ljubljanskim Krimom. Zal se je že kar udomaćila praksa, da mostvra, ki so obsojena na poraz, kar predajo odpovedi. S tem bo treba čimprej prenehati. Domače odbojkarice igrarajo še naslednje tekme: 21. 9. v Novem mestu z Jesenicami, 28. 9. v Kamniku z OK Kamnik, 5. 10. v Mariboru z OK Maribor in 12. 10. v Novem mestu z OK Gratičar.

Tedenski koledar

Sretek, 25. septembra — Uroš Petek, 26. septembra — Justa. Sobota, 27. septembra — Damijan. Nedelja, 28. septembra — Vencislav. Ponedeljek, 29. septembra — Miha Tosi, 30. septembra — Jelka. Sreda, 1. oktobra — Sever.

SONCE: 1. oktobra vzhaja ob 5:59 in zahaja ob 17:46. Dan je dolg 11 ur in 44 minut.

LUNA: 27. septembra ob 22:43 polna luna.

KINO

Brezice: 24. in 25. 9. italijanski barvni film »Svobodni kontinenti«. 26. in 27. 9. ameriški barvni film »Nepozabna pesem«. 28. in 29. 9. ruski barvni film »Zerjav preletavajo«. 30. 9. in 1. 10. francoski film »Na smrt obsojeni je po-begnil«. Črnomelj: 26. in 27. 9. ameriški barvni film »Gora«. 29. in 30. 9. ameriški barvni film »Dolina nasilja«. Dol. Toplice: 27. 9. ameriški barvni film »Naboj čaka«. 28. 9. ameriški barvni film »Zena z nepeljških ulic«. Kostanjevica: 28. 9. ameriški film »Ne bodo mi verjeli«. Metlika: 27. in 28. 9. italijanski film »Kruh, ljubezen in ljubo-snost«. Mokronog: 27. in 28. 9. ameriški barvni film »Beau Brummel«. Novo mesto »Krkka«: od 26. do 29. 9. ameriški barvni film »Kjer teka zavij«. Od 30. 9. do 2. 10. ruski barvni film »Vasa Zeljez-nova«. Semič: 28. 9. ameriški barvni film »Roberta«. Svinjica: 27. in 28. 9. ameriški film »Med nebom in zemljo«. Žužemberk: amer. film »Skriv-nost zapuščenega vrta«.

KALOGLASI

Prodajam zlato za zobe, otroški vozček in kosaro. Naslov v upravi lista. (569-58).

OBVESTILA

RAZPIS: Upravni odbor Reševalne postaje Novo mesto razpisuje delovno mesto

BOLNICARJA-SPREMJEVALCA, po možnosti šoferja-amaterja B-kategorije.

Nastop službe takoj ali po dogovoru.

Prijava pošljite na upravo Reševalne postaje Novo mesto.

NOVO MESTO

V času od 13. do 20. septembra je bilo rojenih 15 dečkov in 19 deklic.

Poročili so se: Vid Belec, strojnik iz Dol. Težke vode, in Ana Grašič, uslužbenka iz Gome vasi. Franc Dragan, delavec, in Ana Vidic, hči kmeta, oba iz Prečne.

Umrl je: Jože Globelink, mesar iz Skočjana, 48 let.

GOTNA VAS

Umrl je: Jože Ovniček, kmetovalec iz Vel. Orehka, 70 let.

PREČNA

Umrl je: Franc Kranjc, kmetovalec iz Ločne, 63 let.

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

Pretekli teden so se v brežiški porodnišnici rodile: Ivanka Urek iz Stare vasi — dečka, Marija Bosoglin iz Koprivnice — dečka, Jožica Ogorevc z Malega vrha — dečka, Stanka Radanovič iz Brezine — dečko, Angela Kerin iz Brestanice — dečko, Marija Rožič iz Arnovih sel — dečko, Marija Zupančič iz Vitne vasi — dečko, Pavla Pavek iz Cerkelj — dečka, Vida Milovanovič iz Sentenarta — dečka, Iva Dvornik iz Buševce vasi — dečka, Marija Cetrič iz Dolskega — dečka, Slavka Ostir iz Kraske vasi — dečka, Marija Žarn iz Vel. Mraševega — dečko, Režika Ivekovič iz Sv. Krži — dečka.

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

Pretekli teden so se v brežiški porodnišnici rodile: Ivanka Urek iz Stare vasi — dečka, Marija Bosoglin iz Koprivnice — dečka, Jožica Ogorevc z Malega vrha — dečka, Stanka Radanovič iz Brezine — dečko, Angela Kerin iz Brestanice — dečko, Marija Rožič iz Arnovih sel — dečko, Marija Zupančič iz Vitne vasi — dečko, Pavla Pavek iz Cerkelj — dečka, Vida Milovanovič iz Sentenarta — dečka, Iva Dvornik iz Buševce vasi — dečka, Marija Cetrič iz Dolskega — dečka, Slavka Ostir iz Kraske vasi — dečka, Marija Žarn iz Vel. Mraševega — dečko, Režika Ivekovič iz Sv. Krži — dečka.

IZ Brestanice

V Brestanici so pred kratkim odprli novo mizarsko podjetje, ki ima svoje prostore v termo elektrarni Brestanica. Podjetje je že takoj v začetku dobilo toliko naročil, da s tem delom preskrbljeni za dobro leto.

Soferski tečaj, ki ga je organizirala ljudska tehnika, je obiskovalo 20 kandidatov. Izpit je napravilo 17 šoferjev: 11 iz A in B kategorije ter 6 iz A kategorije.

Kratke iz Dolenjskih Toplic

Topličani in tudi kopalšiki gostje pogrešajo lekarnico, ki so jo pred nekaj meseci ukinili. Vzrok ukinitve so bili baje neprimerni lokali, v katerih so se zaradi vlage kvarila zdravila. Tako so sedaj Topličani primorani iti po vsako malenkost v Novo mesto, kar povzroča mnogo izgube časa in tudi nepotrebnih izdatkov. Splošna želja Topličanov je, da bi se vendar našel v Dol. Toplicah primeren lokal, kjer bi bila nastanjena vsaj skromna lekarna.

Z regulacijo potoka Sušice so končno pričeli. Regulacija je nujno potrebna za ta zdraviliški in turistični kraj, zato bi bilo želeli, da bi bila dela čimprej končana. Delo je prevzelo Gradbeno podjetje Pionir iz Novega mesta, ki gradi tudi športni bazen. Z regulacijo Sušice so si cerce precej pozno pričeli, ker se bliža jesen in jesensko deževje, ki bo napolnilo sedaj prazno strugo spet z vodo. Toda z delom in strugi so prenehali. Se-tistih nekaj delavcev, ki jih je podjetje poslalo na delo, je odšlo in dela zopet stoji.

Trgovsko podjetje PETROL Ljubljana

sprejme takoj v službo POSLOVODJO in več PRO-DAJALCEV za novi bencinski servis na avto cesti v Otočcu.

Plaća po tarifnem pravilniku.

Prošnjo z navedbo dosedanje zaposlitve pošljite poslovalnici PETROL Novo mesto.

Sprejemmo USLUŽBENKO

z znanjem strojepisja in splošne administracije Lahko je tudi začetnica. Ponudbe s kratkimi osebnimi podatki pošljite upravi Dolenjskega lista, Novo mesto, poštini predal 33.

DOLENJSKI LIST

NOVO MESTO

Potovalni urad »GORJANCI«

Novo mesto obvešča potujoče občinstvo, da bo z dnem 1. oktobra 1958 ukinil sledeče avtobusne sezonske turistične proge:

1. Novo mesto — Smarješke Toplice

z odhodom iz Novega mesta ob 9.30 ob sobotah, nedeljah in ponedeljkih

2. Novo mesto — Dolenjske Toplice

z odhodom iz Novega mesta ob 13.00 ob nedeljah in ponedeljkih

AVTOBUS NA PROGI NOVO MESTO—DOBREPOLJE

bo vozil ob nedeljah in praznikih kakor ob delavnikih, t.j. z odhodom iz Novega mesta ob 13.00.

Spomenik delu in bratstvu jugoslovanske mladine

Razgovor s kiparjem Ivanom Sabolićem

Na delu trase pri Karteljevem, zraven mladinskega naselja »Sutjeska« blizu Novega mesta, bo postavljen monumentalni spomenik graditeljem avtomobilskih cest. Odkrili ga bodo na dan, ko bo naša nova prometna žila Ljubljana-Zagreb izročena svojem namenu.

Govoril sem z akademskim kiparjem, mojstrom Ivanom Sabolićem iz Zagreba, kateremu je Glavni štab graditeljev avto ceste poveril izdelavo tega spomenika. Ta renomirani in znani jugoslovanski umetnik je ljubeznivo razložil svoje ideje in načrte, ki gotovo zanimajo našo javnost, zlasti Dolenjce, saj bo spomenik stal na njihovem področju. Umetnik nam je o svoji zamisli in spomeniku povedal tole:

»Ko sem nedavno s svojimi kolegi prišel iz Zagreba pogledat teren, kjer naj bi spomenik stal, me je prvo srečanje z brigadirji na gradbišču prijetno prevzelo, kakor vedno, kadar zaidem mednje, kajti jaz sem stari brigadir z mladinske proge Brečko-Banovići. Navdušenje me delovno ustvarjanje in entuziazem mladine. Na vidim razlike med to in mojo generacijo — mislim na revolucionarni duh in polet naše mladine. Tu se rušilo hribi in rastejo nasipi, in prav to smo delali tudi mi. Razliko čutim v tem, da je sedanja akcija mnogo širša in bolj poduhovljena, v ljudskem smislu se besede. In mislim, da smo lahko tudi stari brigadirji ponosni na to dejstvo, saj smo tudi mi marsikaj doprinesli tej stvari. Ta pozitivni progres nam pomeni intimo radost človeka, ki raste in živi s težavami in borbami, z zmaganji in radostmi svojega naroda.

To poudarjam zato, ker me prav to vodi k mojemu umetniškemu ustvarjanju in bo tudi vsebina tega mojega spomenika, ki bo izražala prav ta občutja, misli in neopisljivo resnico naše dobe in našega človeka.

Kar me posebno navdušuje, je globi prostor za ta spomenik. Na vsej trasi od Ljubljane do Zagreba je to gotovo najlepši in najbolj privlačen prostor — krasna pokrajina, nad katero se dviga stari porušeni grad na Hmeljniku, ki daje temu kotičku svojstven čar in že sam po sebi vpliva kot veličasten spomenik nedavni borbi. Ta, delno čisti prostor, bo prešel v najugodnejši in najtrajnejši prostor, ki bo privlačil in skladno dopolnjevala barvo pokrajine in tudi same kompozicije spomenika.

Spomenik bo dolg 16 metrov. Prednja stran, gledana v perspektivi, bo videti kot tri in pol metre visok obelisk, na katerem bo

vklesan tekst. Zadnja stran bo visoka 6 metrov. Spomenik bo imel dinamično obliko razvitega stave. Na krilih straneh bo imel dva reliefa, izklesana iz črne kamna na beli podlagi. Ena stran

reliefa bo predstavljala razigrano kolo mladosti. V črno ponarjanih linijah figur bodo ornamentalno izklesane narodne noše vseh republik, kajti to bo kolo bratstva in enotnosti naše mladine. V tem kolu bo tudi pravi smisel spomenika in delovne akcije, kot najnovije šole prijetelstva in zblizanja naše mladine.

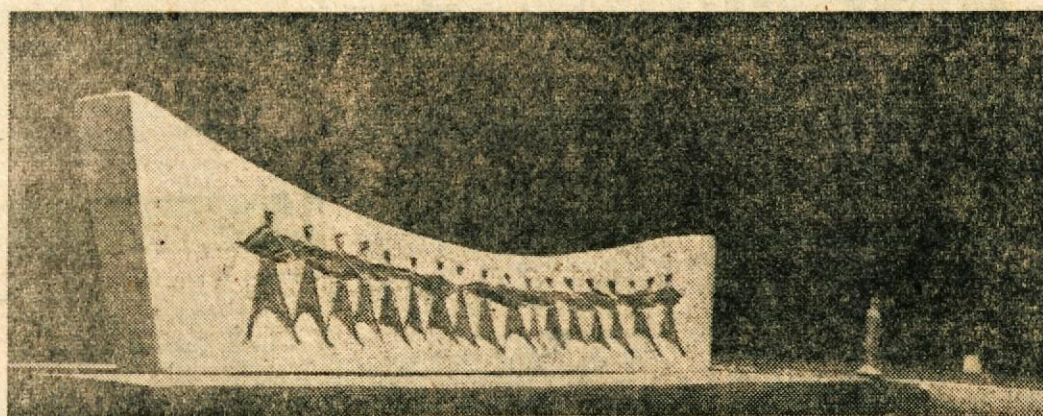
V drugem reliefu bo kompozicija z dela — človek in stroj bo sta dopolnjevala to sliko, kot najmočnejši pokretljivi vzgon akcije in človekovega ustvarjanja, v delu, ki je oplemenitilo in uvrstilo človeka naše dobe. Vse potankosti celotnega spomenika bodo izklesane, tako da bo spomenik zelo umiljivo in okusno pričaral vsakemu gledalcu njegovo umetniško zamisel in mu

predočil prepričljivo podobo mladine — graditelja.

Podlaga spomenika bo tlakovana z rdečimi kamnitimi ploščicami, ki se bodo živo in slikovito odražale na zeleni preprogi vsega okoliša, kar bo še povečalo njegovo monumentalnost in gošpodovanje v prostoru.

Rok za zgraditev spomenika je zelo kratek, časa je malo, ker je mladina na trasi hitrejša kot jaz. Med njo in menoj se je razvila tekma: videti bomo, kdo bo prej prišel na cilj. Koliko bolj delam ta spomenik, toliko bolj se počutim mladineca, kajti mladostno navdušenje me je do kraja osvojilo z vso svojo silo in srcem. Saj bo to spomenik moje dobe, moje generacije, spomenik moje mladosti...»

Marko Filipović

Maketa prvonagrajenega osnutka — delo akad. kiparja Ivana Sabolića, Zagreb (Foto: Marijan Szabo, Zagreb)

Dolenjska metropola v tujih očeh

»Borba« — osrednji jugoslovanski časopis, je avgusta v obeh svojih izdajah, latinski in čisti, prinesla reportažo o Novem mestu. Čeprav pisec, T. LEŠIČ, navidežno malo »vstrani«, je je zanimivo, kaj na dolenjski metropoli najdejo in vidijo tuje oči. Dobro je novinar »Borbe« poudaril posebno bogastvo Novega mesta in Dolenjske, na katerega je preračunal pozabimo. Prinašamo v prevodu njegovo reportažo, ki ji je dal naslov: »REVNO NOVO MESTO«.

Govorim o Dolenjski, kraju, v katerem ni nobenega od mest, ki se jih človek spomni, ko se omeni Slovenija. Tukaj pravijo, da je Dolenjska najbolj revno področje Slovenije, toda človek, ki potuje tod, tega ne bi pomislil. Vendar kaže, da imajo domačini prav, kajti gotovo je, da so s svojstveno jim pedantnostjo dobro pripravili svojo računico.

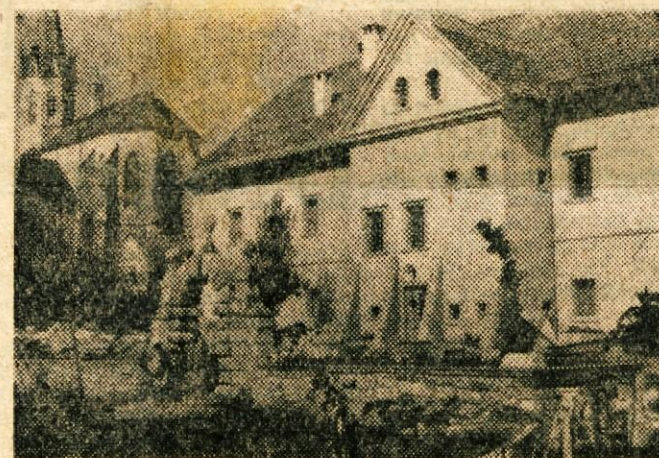
Vendar pa številke ne morejo povedati vsega. S kakšno številkto naj se izrazi lepota reke, kakor je Krka? Temnozeleno prelepa Krka, ki popotniku obrača poglede od Gorjancev in Vinjtrah. Vprašajte turiste in vse tiste, ki uživajo v njenih barvah, vprašajte ribiče, kako je, ko ribe proti večeru in v zgodnjem jutru skačejo iz vode, se svedikajo na zahajajočem soncu in hlastajo po udicah.

Povsod so reke in ribe. Toda kaže, da nikjer ni toliko klenov, ščuk, smolov in smučev kakor v soteskah, skozi katere žubori Krka. Koliko besed bi bilo potrebnih, da bi se opisale samo krasne kaskade, po katerih se ta lepota spušča od izvira proti Brezicam, da utone v Savil... Čast ekologom, ampak za kraj, ki ima tako bogastvo, je težko reči, da je revno.

LAHKO JE KRANJČANOM IN MARIBORČANOM...

Arheologi so si vpleli v glavo in trdijo, da je Novo mesto nastalo že za časa Kelto. Svojo trditve utemeljujejo z najdbami, z grobišči, z vsem mogočim, kar je na tem kraju človeška roka izbrskala iz zemlje. Ravnatelj Dolenjskega muzeja prof. Jarc trdi, da je Novo mesto po zapisih, nastalo nekje v polovici 9. stoletja. Že bežen pogled na zgradbo tega političnega in družbenega središča Dolenjske odkrije, da je mesto že zdavnaj nastalo in da je tudi prej bilo zelo pomembna drevnina kulture.

Nekoč je Novo mesto bilo središče Vojne Krajine. Iz tiste dobe morda izvira tudi ime. Njegovi prebivalci pa so nemara dobesedno vzeli naziv svojega mesta in mu, navzlic tolikim letom, ne spremenijo smisla. Novo mesto je vedno novo. Nekoč je to bilo središče mesta, tipičen burg. Sedaj je vse novo na njegovi periferiji: razen poslopj iz XV. in XVI. stol. se šopirijo stavbe modernih linij in prečeli. In kdor hoče proučevati arhitekturo v njenem razvoju, ima tukaj izvrstno priložnost.

Poslopje Dolenjskega muzeja z dvoriščne strani. V ospredju je baročni vrtni portal, ki je bil prenešen z vrta gradu Soteske

ščensko, upokojsensko ali dijaško — bo dolgo premišljeval, nazadnje pa odgovoril, da je vsakega nekaj.

»Seveda, lahko Kranjčanom, Mariborčanom pa Ljubljaničanom.« bo dodal. »Oni imajo industrijo, in kaj imamo mi? Nič, skoraj prav nič!«

Tako bo rekel, čeprav sam ne verjame v to. Novomeščani imajo Krko, kar ni malo. Imajo industrijo, tudi ne ravno majhno. Imajo veliko dijakov, res veliko. Imajo dve stavbi, ki sta spoštovanja vredna zgodovinska spomenika.

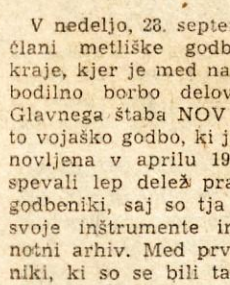
TINTORETTO IN SLIKA GOETHEJEVE PRIJATELJICE

Na najvišjem delu Novega mesta stoji cerkev s prekrasno arhitekturo in z originalnim Tintoretom.

Stare ženske večkrat z ostrim pogledom opazujejo vse se tiste, ki gredo obiskat cerkev.

»Slika je pač slika kakor druge,« pravijo, pa ne vedo, da so mnogi prešli dolge kilo-

Mettiški godbeniki po Beli krajini

Nov uspeh radiotehnike predstavlja radijski aparat francoskega inženirja Berettyja. Aparat lahko brez antene sprejema vse postaje na svetu in vse enako dobro brez motenj. Visok je komaj 30 cm, stane pa okrog 100 tisočakov

V nedeljo, 23. septembra, bodo člani metliške godbe obiskali kraje, kjer je med narodnoosvobodilno borbo delovala godba Glavnega štaba NOV in POS. V to vojaško godbo, ki je bila ustanovljena v aprilu 1944, so prišli lepe deleži prav metliški godbeniki, saj so tja oddali vse svoje instrumente in tudi ves notni arhiv. Med prvimi godbeniki, ki so se bili takrat zbrali v Črnomlju, je bilo tudi devet Metličanov, in sicer Gusti Gornik, Vinko Iljaž, Viktor in Silvo Mihelič, Ant. Oberman, Anton Orič, Dominik Picelj, Karel Ružič in Anton Slobodnik.

Godbeniki so se sprva zbirali v takratni metliški šoli v Črnomlju, nato pa so odšli na bazo Glavnega štaba v Dragatuš. Od tu so se tik pred bombardiranjem tega kraja umaknili na Sela pri Otovu, kjer so bili vse poletje, na jesen pa so se premestili na novo bazo v Stranok vas, od tu pa na zimo v Črnomelj. Tik pred koncem vojne so godbeniki preko Skradna in Mošuna odšli v Ajdovščino, kjer so igrali ob ustanovitvi prve slo-

venske vlade, od tam pa so se odpeljali preko Gorice v Trst, kjer so doživeli osvoboditev. Da obude spomine na takratno sodelovanje v godbi Glavnega štaba, bodo metliški godbeniki obiskali vse imenovane kraje v Beli krajini, hkrati pa povsod priredili daljši ali krajši promenačni koncert. Zazeleno bi bilo, da bi krajevni odbori Zveze borcev opozorili tamkajšnje ljudi na koncert. Godbeniki bodo prišli v

Dragatuš ob 8.00. uri, Črnomelj ob 10.30. uri, Sela pri Otovu ob 14.30. uri, Stranok vas ob 16.00. uri.

Danes se pomlajena metliška godba pod vodstvom kapelnika Silva Miheliča spet lepo uveljavlja. Kot jim je obljubljeno, bodo godbeniki za letošnji občinski praznik dobili tudi nove uniforme.

Vsem, ki so jim z denarnimi sredstvi omogočili, da bodo to nedeljo obiskali baze godbe Glavnega štaba, se člani metliške godbe iskreno zahvaljujejo.

-ar

Lep uspeh dolenjskih šahistov

Ekipo Dolenjske prvič na mednarodnem šahovskem festivalu v Portorožu. V zelo močni konkurenci so naši šahisti v B skupini osvojili tretjo nagrado. Za ekipo Dolenjske so nastopili: Sitar, Sila in dr. Golež iz Novega mesta, Zabukovec iz SK Trebnje in Mestek iz Kotevja.

Portorož je bil pretekli teden znova prizorišče velike borbe na šahovskih deskah. Mednarodni šahovski turnir je bil komaj zaključen, toda v ponedeljek so znova pognali šahovske ure, tokrat na treh turnirjih posameznikov in na velikem mednarodnem mestnem turnirju. Tega turnirja se je tokrat prvič udeležila tudi petlanska ekipa Ukrajne šahovske zveze Novo mesto, sestavljena iz treh najboljših šahistov Dolenjske. Prvič dolenjske ekipe na portoroškem festivalu moramo oceniti kot zelo uspešne, kajti tretje mesto v tako močni konkurenci je uspeh, ki ga ni podcenjevali.

Na mojskem turnirju doslej še nikoli ni bilo tako močne konkurence. Med 22 udeležencev, mednarodnih mojstrov in nacionalnih mojstrov sta nepričakovano nastopila mednarodna mojstra Bertok (Jugoslavija) in Rossetto (Argentina). Za nas pa je bil vsakek najbolj zanimiv mojski turnir, ker so na njem nastopili tudi dolenjski šahisti.

slike ni ugotovljena, pa tudi ni potrebno: nikamor ne bo šla s stene, na kateri zavzema častno mesto v vrsti drugih vrednih umetnin.

Zjutraj, ko zažvižgajo sirene, po asfalu čisti zdirjajo kolezarji. Že nekaj let jih jezijo tisti, ki vozijo mopede. Prehitvevali jih, dirkajo, puščajo za sabo. In vsak dan se kak Janez pridruži, da si bo tudi kupil to »kobilico«, ki ne potrebuje bica. In kupujejo jih, se vidi. Uveljavili so se tudi »Fiat 600«. Brzijo po ulicah tega mehaniziranega mesteca, o katerem njegovi prebivalci pravijo, da je »najbolj revno« v Sloveniji.

T. Lešič

PRIPOMBA UREDNIŠTVA

Navedbo tov. L. o izjavi upravnika muzeja, da Novo mesto datira že iz 9. stoletja, je treba popraviti v toliko, da je brez dvoma že pred ustanovitvijo Novega mesta leta 1365 bilo na vsaj najvišjem vrhu polotoka naselje, ki je znano pod imenom Gradec, arheološke najdbe na dolozujejo, da je vsa v neposredni bližini današnjega Novega mesta, na Marofu, bilo staro ilirsko-keltsko naselje. — Navedbo »zede Angelike Kaufmann« in je treba popraviti v toliko, da je pač bila znana z Goethejem, s katerim se je srečala v Italiji za časa njegovega potovanja po Italiji.

F. M.

Med polharji na Polževem

... Je pa na Kranjskem čudna živalca, ki je ne vidiš zlepa po drugih evropskih deželah, a je je tu prav veliko: po kranjsko ji pravijo polh.

Pravijo zadržno, da jih goni vrag na pas. Ljudje pravijo, da vrag nima moči priganjati to živalce iz človekove obleke, če se skriva vanjo. Kadar je slišati tisto pokanje in se oglasi žvižg — to se čisto zgodi — je treba brž zbežati... Ta živalca pa ni samo za jed, ampak tudi za okras obleki. Njihove kožice prevažajo v oddaljene dežele in kraljevstva, na primer v rimsko cesarstvo, na Španjo, Nizozemsko, v Anglijo itd. ...

To pa je vendar gotovo, da vraga večkrat slišijo, ko goni polhe in pri tem tleska, ploska in močno žvižga...

JANEZ VAJKARD VALVASOR (Slava vojvodine Kranjske)

Na Polževem, visoko nad vrvenjem v dolini, je ta večer živahno. Nocoj je poljši lov. V deželici Desetega brata, Krjavlja in Manice. Sredi med gozdovi... Jazz igra najnoviješ popevko in blondinka v rdeči jopici in italijanskem krilu pleše rock...

V kotu ob mizi pa se ob litru vina odvijata tale pogovor:

»Kaj zajci, polhi, polhi!« zatrjuje David skupini polharjev. Sam je pravi polharški tip. Star je in v svojih besedah hudomu-

šen. »O, včasih si pogledaj v luknjo, malo si popihal in polh ti je zletel pod palico. Sedaj pa... To je bilo še takrat, ko sem nastavljal »toplerco« (past za dva polha), zjutraj pa so bili štirje notri.« Potem na jezo slabega lova zvrne še kozarec, vstane in zakliče: »Gremo polhat, gremo!«

Gostje, Ljubljaničani in Kamničani, odidejo za njim. Blizu hotela David z leskovo baklo prižge ogenj in oskrbnik s tremi streli oznani, da se je poljši lov začel.

V gosjem redu stopamo po ozki stezici v gozd. Ljubljaničani v elegantni obleki toži nad slabo razsvetljavo in sprašuje: »Kakšen pa je polh, nikoli ga še nisem videl?« »Kot vervečka,« mu hudomušno odgovori David. »Ali je hud?« ga še skrbi. »O, hud pa hud,« pošepeče David, ker se približujemo pasti... In Ljubljaničana že ni več med nami...

David sname palico s pastjo z drevesa in vzame iz nje polha. Pokaže ga prisotnim. »Stirajst dni prežgadol smo,« pravi. »Leta 1923 sva s Francetom ujela 1880 polhov. Če ne verjamete, ga pa vprašajte, saj je še živ. Tisto leto sem ujel tudi belega polha. Tudi moj oče je 1860. leta ujel enega.« Potem se malo zamisli, pogleda naokoli in pripoveduje: »Trijne so šli takrat na polhe. Nastavili so pasti in čakali pri ognju. Okoli dveh ponoči so šli skupaj pregledovat pasti. Ko pogledajo v prvo, najdejo v njej belega polha. Vzamejo ga ven in se čudijo. Takrat pa močno zapiska in močan glas zakliče: »Belega nazaj!« Vsi pogledajo v tisto smer, toda tam ni bilo nobenega. Glas še enkrat ponovi svoje. Vsi so se stresli. Oče vzame polha iz torbe in pravi: »Akrament nazaj, jaz ga ne bom več nosil!« in ga spusti. Takrat pa se zasliši žvižganje in pokanje in vsi trije zbeže domov. Zjutraj

so šli skupaj z drugimi vaščani v gozd in v vsaki pasti našli polha. Le bel se ni pustil nikoli več ujeti.

»Praviš, da si ga tudi ti ujel?« vpraša Tone.

»Leta 1923 sem ga! Ze od šestega leta polham, toda enkrat samkrat sem ga ujel. Pošteno sem se ustrašil, ko sem ga zagledal. Vzame ga ven in se ozrem, če bo kdo rekel, naj ga dam nazaj. No, nihče ni rekel in brž sem stekel z njim domov.«

Bilo je že blizu ponoči in zopet odide mo v gozd. David vzame svojo baklo, drugi pa baterije. On jim ne zaupa, pravi, da »elektrika« in polhi ne gredo skupaj, in jim svetuje, naj si še oni prižgejo bakle.

Tiho stopamo po listju in pregledujemo past za pastjo. Vse so prazne. Le hruške, ki so jih nastavili za vabo, ležijo raztresene pod drevesi. Ko pregledamo še pasti, ki so nastavljene v luknjah, najdemo več polhov. Pri vsakem se David nasmeje in ko ga jemlje iz pasti, pravi: »Paket (preketo)! Sedaj smo pa skupaj!« Vtakne ga v torbo in se pristavi, da bi bilo treba počakati še kakih 14 dni, ko bodo že bolj debeli.

»Spominjam se, da so bili leta 1930 tako debeli, da sem jih lovil kar z roko. Samo ch, ch, ch so godrnjali in se pustili ujeti, tako so bili debeli! In s tistimi metlami (repi) so opletali, da je bilo veselje gledati. O, takrat je bilo polhov in v tej hosti so bile take bukve, da jih trije niso mogli obseči. Sedaj ni takih bukvev, polhov pa niti toliko ni, da bi si človek z njimi zobe očistil,« pristavi hudomušno.

»Tisto povej, kako si gada ujeti!« silijo v njega fantle.

»To je bilo leta 1919. Polhali smo prav tute. Kurili smo ogenj, ki je navada, in čakali, da se bo kaj ujelo. Takrat sem imel čez 60 pasti. Nastavljen sem jih po hosti in čez kakšno uro smo jih šli pregledovat.

Idila v poljši luknji

Ko sem vzel past iz jame, sem zaslišal, ko je puhalo in sikalo. Ze sem hotel z roko poseči vanjo, ko opazim dolg rep. Bil je gad. Ziva resnica, da je bil,« pravi in odmahne z roko, češ saj mi ne verjamete.

Zjutraj ob petih, ko so gostje v hotelu že zaspali, gremo še enkrat v gozd. Iz vseh pasti, ki jih je bilo 100, smo odnesli samo 15 polhov. Stari polhar David pripoveduje, da je bilo včasih tu polhov, da so delali olje iz njih. Pravi še tudi, da bi jih morali zaščititi za leto ali dve, da bi se razmnožili. »Hudič bi jih v dveh letih napasal, da bi bili široki kot dlan in da bi samo evlilili ch, ch in bi se pustili ujeti.« Tako modruje in se ozira na svojega vnučka, ki ga prestrašeno in hkrati radovedno gleda in ga vpraša: »Oca, kaj jih zales pase?«

Tak je danes lov na polhe. Ni se dosti spremenilo od takrat, ko je Jurčič v družbi s starim Trpkom in drugimi prav tu neke sedel in poslušal »polharške«. Morda se je spremenilo le to, da polhov skoraj ni več in da nekeje v dolini te deželice Desetega brata dan in noč vozijo avtomobili po nov in široki cesti.

Peter Breščak

Poljši koncert